

Mahjas Weefis

Mr. 51.

Rigā, 22. dezembrī 1910. g.

55. gada gabjums.

Waj us planetem ir dšhwiba?

Par to, waj us planetem fastopama dšhwiba, par to finatnu wiħri weħl naw weenis praħtis. Par ņho wezo striħdigo jautajumu liħds ņħim bija issazijusħi ņawus us-ņtatus pa leelakai daikai astronomi (lai tikai eegahdajamees Lowelu un Skiaparelu). Tagad par to issazijees ari kaħds soologs, Edmonds Perjē (Perrier) finatnu akademijas loželkis un tautu peħtiņħanas museja direktors. Wina ņħi issrahdatais raksts, kas par ņho preeħņmetu eewetots ņħurnalā „Revue“ ir jo interesants zaur to, ka Perjē nostahjees stingri finatniħki, bet pee tam nonaħt pee puš- liħds fantastiska gala isnaħtuma. Ja winam ņetojam un eewehrojām ņaules ņstemas planetu ņistkalistkos apstahħtus, tad driħt ween nonaħtam pee ta, ka noleedsam dšhwibas eespeħjamibu us attahħlām planetem; ari Merkurs ar ņawu 193 gradu zaurmehra temperaturu dšhwām buħtem, tiklab dšhwneekem kā stahdeem nederigs, tā ka atleek weħl tikai Wenuņs, Seme un Marņs, par kureem war runat.

Perjē nu ir tais usņlatos, ka pee ņħim trim planetem pušliħds weenadi bijusħi apstahħki kustonu un stahdu dšhwibai, pee kam jautajums, waj ari tagad tee weħl weenadi peeteekosħi, neteek noteikti issazits. Smagums, apgaismiba, weelu ņastahws un tamliħdņigi momenti, kuri noņazijusħi attihstibu us muħņu abām kaiminu planetem, peħz muħņu tagadejās ņinaņħanas ne zil leelā mehřā ne- issħħiras no muħņu tamliħdņigeem apstahħkeem us semes. Perjē peenem, ka us abām kaiminu planetem ir uħdeni un juħras (waj ir bijusħi), ka tur lijis un ņnidņis, biruņe trusa un bijis peħřona negais ņaisni tāpat kā pee mums, tā ka wispirmā kaħřā tur ir bijusħi peeteekosħi apstahħki ņemako dšhwneeku un augu dšhwibai, algem, ņebnem, mikrobeem un žitām mikrostopiņkām dšhwām buħtem. Perjē tad ņaħ apluħřot dšhwibas eespeħjamibu us Wenuņa. Šħis planetes ņmaguma ņpeħks tikai maņleet žitads nekā Semes ņmaguma ņpeħks; zaurmehra temperatura ir augstaka,

ir wairat uħdens twaiķu, aņs atteezibas us žeka druņtu ņtaigakas nekā us Semes, tadeħt gada laiki naw tik stingri noņħħirti. Gads ar 224 deenam pa labu teeņu maņats nekā ņħe us semes. Tā tad, lai gan gada laiki naw tik stipri isweidojusħees, war tomeħr dšhwot garu muħņu kaħpuri, kuri ņaņneeds pušliħds leelu diņħumu. Perjē peenem, ka tee netaisa zauri nekahdas leelas paħřgroņibas, waj wismas tas ņakams par leelako daku no teem. Mitra atmosferā paweizina augu walņti parahditees papardem, steebru augeem un laħtņħlapu augeem, iħt ņatot tahdai ņlorai, kas liħdņiga muħņu ogļu formazijai. Tā ka truħtst ņeedu augu, tad ari starp inselteem neņastop taurinu, ne- ņastop biņħu un žitu dšhwneeku, kureem jadhņwo no ņee- deem, bet gan neuroņtereem peederigus, koleopterus, žirzenus un ņņenus. Skreeme dšhwneeku walņti (Perjē tā tad iswed pilnigi zauri semes analogijas) apstahħki isdewigi us Wenuņa replikeem un amņibijām, kaħdi bijusħi us semes trias periodā. Ir eespeħjams, ka mehřenās joņlās ņħee dšhw- neeki bijusħi stipri isplatiti. Turpretim putni un ņihditaji, kuri us semes ispeeduņħi ņemakos ņkreemeku dšhwneekus, Wenerai ņweņħi, un tadeħt patņ par ņewi protams, ka tas atteezas ari us žilwekeem Ćewehrojama starpiba starp Semi un Weneru zaur to, ka peħdejai naw mehneņħu; winas naktis ir pilnigi tumsħas, tā ka naktis dšhwneeki naw warejusħi attihstitees. Pa wiņam žitaba bilde, kaħdu Perjē istehlo par kustonu un stahdu walņti us Marņa. Marņs ņaisni preteji Wenerai ir ekstrema planete; winņħ tahlak atņtatu no ņaules un wina aņs stipri ņliħpaka, tadeħt tad ari winam isweidojusħees noņħħirti gada laiki un ari starpiba starp deenu un nakti tur ir stipraka. Wina ņema ir stingra, waņara karņta, wina ņeemeka pušlodei garaka waņara un ta ir karņtaka, nekā deenwidus pušlode. Kameħr us Weneras isweidojas isdewigi apstahħki dšhw- neekem, kuri tikai toti nabadņigi paħřmainas, tur us Marņa

wajadseja attihstitees flatašnu dšihwneekem, furi labaki wareja isturet ekstremo temperaturu.

To eewehrojot Berjē atšihst Maršu par šihditaju un putnu planetu. Neleelā smaguma spehka deht us šhi planeta, tur wišas buhtes maigakas un pahrswarā tee radijumi, kas lehtā un skreen. Gada laiku starpibu deht tur wajaga atrastees dšihwām buhtem, kuras ahtri dšihwo, furi gada laikā isdšihwo zauri šawu muhschu, tā peemehram seebu augi un stary dšihwneekem taurini, furi zaur šawu metamorfoš eespehji panest daschadigos gada laikus. Tadeht tad ari Berjē dehwē Maršu tamlihdš par puku un taurinu planetu. Wahjakaš gaismas un semakas temperaturas deht wišam dšihwām buhtem us Marša wajaga lihdsinatees wairak tām, kas atronaš us semeš mehrendām jostlam un polarapgabalos. Rā kas isdewigs dšihwu buhtnu attihstibai nahk klahst ari ilgaks gads, kuzam tur 668 deenas, tā ka famehrā garā wafara ir deegan ilgs laiks weenai dšihwneeku un stahdu paaudsei. Wes tam ari wajaga buht stiprakai

kwantitatiwai attihstibai: šahle ir garaka, augli leelaki un tas pats sakams par insekteem. Smagee dšihwes apstahkki peespeesch attihstitees stiprati garigām spehjam. Berjē fantasišā istehlo, ka tur pahrswarā insekti ar sozialeem instinkteem, tā apmehram šludras un termitti. Masais smaguma spehks leet domat, ka šihditaji un putni koti smalku augumu. Us Marša nefastop neweena tahda resna un leela dšihwneeka, kas lihdsinatōš Nilas širgam waj šilonim, bet šlaidus gazelem lihdsiguš radijumuš. Pehj Berjē isteizeena Maršs ir „maiguma un škaištuma planets“. Tā ka dšihwes apstahkki us wina isdewigi lehkataju un masaku dšihwneeku attihstibai, Berjē peenem ari, ka tur warejuschi attihstitees pehrtikweidigi dšihwneeki un nahk tad šawā fantasišā pee šlehguma, ka no šcheem dšihwneekem tad attihstijuschees radijumi stahwu gaitu un tee tad pa ilgo attihstibas laikmetu warejuschi iswehrstees par žilwekem lihdsigeem dšihwneekem ar koti augstu inteligenzi.

Kas darits un darams latweeschu walodas ispehtišhanā.

R. Mä h l e n b a c h a.

Latweeschu, leischu un senpruhšču walodas mehds dehwet par balteeschu walodam. Senpruhšču waloda, tā šinams, ismiruse, tikai šihziņas atleekas mums atstahdama — katšismu un masu wahrdnizinu. Šhis senpruhšču walodas atleekas no Bernera un Trautmana deegan nopeetni ispehtitas, tā ka no balteeschu walodam senpruhšču walodai ir gramatika, kas apmeerina tagadejās šinatnes prašjumus. Leischu waloda nodarbina wišu semju šinatneekuš, bet leischeem tomehr truhšt grahmatikas un wahrdnizas, kas šastanetu ar muhsu laiku šinatnes šingrajeem prašjumeem. Ar latweeschu walodu nodarbojas ne wišai daudš šinatnes wihru. Bet ari šchee šinatneeki nepegreesch šawu wehribu fewišchi latweeschu walodai: šinatneeki, tā Leslins, Bezzenbergers, Subatijs, Pogodins u. ž. aishnemuschi gan weenu otru jautajumu par latweeschu walodu un laiduschu klajā daschu labu rakstu par latweeschu walodu, bet winau ihštaiš pehtijamais preekšmetš naw latweeschu, bet žitas šahdas tautas waloda. — Walodneeku šarpā atronam daudš wihrus, kas fewišchi ispehti šenindeeschu jeb šanskritu walodu, žitas walodas tikai tā blakam eewehrodami; tahdus walodneekuš mehds par i n d o l o g e e m nosaukt; tahdus šinatneekuš atkal, kuru pehtijumu widuzis un mehriš ir latweeschu waloda, waram par l e t o l o g e e m dehwet. Žhstu letologu naw nedš kreewu, nedš ahrsemneeku widū; jo no wineem neweens nenododas latweeschu walodas pehtišhanai wairak nekā žitām walodam.

Žaunakā laikā šahfuschi daschi no latweescheem nopeetni ar šawu walodu nodarbotees. Latweeschu walodneeku šarpā minams pirmā šahrtā E n d s e l i n s. Lai gan winam augškolā jalasa ležijas par šalihdsinamo walodneezibu, par šenindeeschu, šlawu, greeku, romneeku, gotu u. ž. wa-

lodam, tomehr wišmihšakais preekšmetš winam ir latweeschu waloda. Lai gan Endselins ari žitas indoeuropeeschu walodas kreetni prot, par to leezina ikweens no wina raksteem, tomehr tā autoritate wišch parahdas latweeschu walodā, kuras ispehtišhana winam širdšleeta; latweeschu walodā nowehrojams wina pahrakums par žiteem walodneekem. Rā gan šhis pahrakums iššaidrojams? Endselins tā walodneeks pašštams neween latweeschu šarpā, bet wišu tautu walodneeku widū; drošchi waram pat apgalwot, ka Endselins ahršemes walodneeku widū daudš wairak pašštams nekā latweeschu šarpā. Leelakā daka Endselina rakstu šaraktita kreewu un wahžu walodā; wini wiš šingri šinatnišči; tapehž par wineem war špreest tikai tahds, kas par walodneezibu naw dšidejis tikai pa aušu galam, bet ar to nopeetni eepašinees. Walodu pratejš war par Endselina pehtijumeem tikai ar wišleelako atšinišu špreest, tā to dara kreewu, wahžu, frantschu šinatneeki, par peem. Ulanowš (Извѣст. Ак. Наукъ XI, 430. un šef. lap. pušēs), Subatijs (Indogerm. Forsch., Anzeiger XXII, 56. un šef. I. pušēs). Wišjaunakā laikā nodewis špreedumu par Endselina pehtijumeem Gotto eeksch „Bulletin de la Société de linguistique de Paris“. Šhis šinatnes wihrs, kas nodšihwojis labu laiku šeetawā un tur nopeetni eepašinees ar leischu walodu, kas daschu labu rakstu laidis klajā par balteeschu walodam, stary žitu raksta par Endselina eewehrojamo darbu „Латышскіе предгоги“ šefošo: „Endselins šawos latweeschu šatikšmes wahrdos laidis klajā eewehrojamus pehtijumuš par latweeschu šatikšmes wahrdū želšchanos un leetoschanu... Peemehri labi išraudšiti no wihra, kas pamatigi prot šawu walodu un ruhpiigi pehtijis winas daschadās išlošnes. Winam pee

rofas leeli materiala kraħjumi un maſ peejami peeminekti, kaſ pawairo wina darba noſihmi. Kaſ atteezaſ uſ etimo-
logiſko un falihdſinamo daſu, tad tur wiſur redſama no-
ruhdita walodneeka roka." Taħlaf pahyrunadamaſ Endſe-
lina rakſta ſwaru, G. ſawas kritikaſ beigaſ rakſta ta: „No
tam redſamaſ, žil intereſantaſ Endſelina darbaſ; japeemetina
wehl, ka wiſch ſatur daudſ eewehrojamaſ ſihkumaſ un
paſklaidrojumaſ. Taſ palihdſeſ, wehrſt uſmanibu uſ lat-
weeſchu walodaſ ſwarigumu un noſihmi un eeguħſ wehl
wairaſ atſinibu aħrupuſ Kreewijaſ weenam no ſcha laika
labakajeem walodneekem Kreewija."

Pamatiba un atjautiba, kaħda noweħrojama Endſelina
rakſtoſ, peemihſt ari zitu walodu peħtijumeem: ſchini ſinā
wiſch neaſchkiruſ no ziteem eewehrojameem walodneekem;
bet materiala leelaſ bagatibaſ ſinā wiſch leeliſki atſchkiruſ;
ta dara winam eeſpeħjama walodaſ wiſtumaſchakoſ jauta-
jumuſ ar jaunu gaiſmu apgaiſmot. Apzetojiſ Kurſemi un
Widſemi iſloſſchnu iſpeħtiſchanaſ noluhkā, wiſch ſakraħjiſ
tiſ daudſ walodneezibaſ eewehrojamaſ materialuſ, ka wiſch
atbaſtiſdameeſ uſ ſcheem bagatajeem materialeem laiſch
atſewiſchtuſ rakſtuſ zitu peħz zita klaja, iſpeħtidamaſ tur
tumaſchuſ, neaiſſaħrtuſ jautajumaſ par latweeſchu walodu.
Wiſeem ſcheem atſewiſchkeem rakſteem weenſ weeniſ
meħriſ, ſagatawot zeku naħkamai latweeſchu ſinatniſkai
gramatikaſ. Peħz trim tſchetreem gadeem waram ſagaidit
no Endſelina raſchigaſ ſpalwaſ latweeſchu g r a m a t i k u,
ar kuru wareſtm lepoteeſ.

Ar kaħdu dedſibu Endſelinaſch iſloſſneſ peħtijis, to
wareju noweħrot, triħſ waſaraſ ar winu kopā pa Latwiju
zetojot, bet wareju ari noweħrot, ka diwi trijaſ deenāſ,
daudſaħrt tiſkai diwi trijaſ ſtundāſ, ko warejam kaħdaſ
draudſeſ iſloſſnei ſeedot, naw eeſpeħjamaſ pamatigi eeſaſiħ-
teeſ ar kaħda pağaſta iſloſſneſ wiſam ſawadibam. Taħpeħz
weizinatū letologiju iħweeneſ, kaſ ſawas dſimteneſ iſloſſneſ
ſawadibaſ ſmalſki noweħrojis, ja taſ aprakſtitu, ka to teizami
bariis J. Žihruſiſ beidſamaja Walodneezibaſ Nodakaſ
ſeħdē. Tiſ pamatigi aprakſtit kaħdaſ iſloſſneſ ſawadibaſ,
ka to dariis Žihruſiſ ſawā kreetnaja apzerejumā par dru-
ſteneſchu iſloſſni, war tiſkai taħdſ, kam ſmalkaſ noweħ-
rotaja daħwanaſ. Bet ari taħdſ, kaſ naw taħdām
noweħrotaja daħwanam apbaſwotſ, waretu ne maſumu
letologiju ſeminat, atſihmedamaſ tiſ daſchaſ ſewiſchti
eewehrojamaſ iſloſſchnu ſawadibaſ un eeſuħtidamaſ ſchiſ
peeſihmeſ Sinibu Romiſjai, waj man (Riga, Gertrudeſ
eela Nr. 39, dſ. 7). Neeen plaſchi iſloſſchnu apzerejumi,
bet ari iħſt atſewiſchki aiſraħdijumi par daſchām iſloſſneſ
ſawadibam tiſ nodrukati Sinibu Romiſjaſ rakſtu kraħ-
jumuſ. Mineſchu peemeħra deħt kaħdu aiſraħdijumu par
kaħdu beħrſoneeſchu iſloſſneſ ſawadibu. Man ſazitaſ, ka
Beħrſonē pahreħreſchoteeſ ſatiſkmeſ wahrđſ „ſem“ (ſam)
par „gam“, ja ſekojochaiſ wahrđſ eeſaħtaſ ar g, par
peemeħru gam gultaſ, gam galda. Beħrſonē nobſihwoju
diwi waſaraſ, bet man nekad naw naħzeeſ ſchini walodaſ
paraħdiba nolauſiteeſ, ta ka newaru atſwabinateeſ no
ſchaubam, waj teeſcham Beħrſonē wezi laudiſ wehl ſaka:
„gam“ (= ſam, ſem) gultaſ, gam galda. Paſteiktō no

ħiđſ, ja kaħdſ beħrſoneeſt ſcho jautajumu paſklaidrotu un
ſcho paſklaidrojumu atkautu nodrukāt naħfoſchā Sin. Rom.
rakſtu kraħjumā.

ſewiſchki teizamaſ darbaſ buħtu, ja kaħdſ iſſtanteeſt ap-
rakſtitu ſawa pağaſta iſloſſni. Ar taħdeem iſloſſchnu
apraħſteem buħtu japaſteidſaſ, lai winuſ waretu naħfoſchoſ
Sin. Rom. kraħjumuſ eeſpeeſt, eekam wehl Endſelinaſch
ſawu gramatikaſu paſeidſiſ.

Dreſ darbaſ, kaſ mumaſ weiamaſ, ir kreetna latweeſchu
wahrđniza. Latweeſchu wahrđnizai eſmu weltiis jau kaħduſ
25 gađuſ, žil man atkaħwuſchi mani ſkolas darbi, no
tautaſ muteſ un no graħmatam tuħtſtoſchu tuħtſtoſcheem
wahrđu un teizeenu ſakraħdamaſ un alfaſbetiſti ſakraħtodamaſ.
Burtuſ „, b, c, č, d, dz, dž, e, ee un g liħdſ wahrđam
„gelda“ eſmu jau apſtraħdajiſ 5423 rakſtitāſ lapu puſeſ,
iħweenā lapuſ puſe atſtaħdamaſ peeteekoſchaſ telpaſ papil-
dinajumeem, ja taħdi raſtoſ. 25 gadi ir labſ laika ſpriħdiſ;
tiſ ilgā laika jau wahrđnizai wajadſetu ſen buħt gatawai,
ta waretu domat taħdſ, kaſ neapſināſ gruħtibaſ, kaħdaſ
japahrwar, wahrđnizu ſarakſtot.

Wahrđnizaſ ſarakſtitajaſ jeb leſſografaſ ſawā ſinā ir
biografaſ. Leſſografa waroni ir wahrđi, gan dſihwi, gan
iſmiruſchi, gan tiſko peedſimuſchi. Katram wahrđam ir
ſawa ſabeedriba, ſawaſ liħtens. Leſſografaſam jaraħda, kaħdā
ſabeedriba ſinami wahrđi ſaſtopami, kaħdſ liħtens iħw:enam
wahrđam wina attihſtibā. Taſ gruħtſ darbaſ, eewehrojot
leſſografa waronu dauduſumu. Bet wiſgruħtakaſ darbaſ
latweeſchu wahrđnizaſ ſarakſtitajam ir ſadabut kopā wehl
milſumaſ daudſ paſleħpuſchoſ waronuſ. Žaunakā laika
gan mumaſ raduſcheeſ gan Kurſemē, gan Widſemē laba
teeſa rakſneeku, kaſ gan apſinadameeſ, gan neapſinadameeſ
zet daſchu labu wahrđu — leſſografa waroni — no ap-
widuſ paſleħptuweſ rakſtu walodaſ gaiſmā un dođ taħ-
dejadi leſſografaſm eeſpeħju rakſtneeziſbā paraħdijuſchoſ
wahrđuſ peenaħziģi eewehrot. Bet žil wehl naw daſchadōſ
apwidōſ jauku wahrđu, kuru turumā neweena rakſtneeka
ſpalwa wehl naw raħdijufeſ. Ka lai leſſografaſ apzet
winu? Kaſ te daramaſ, to waram no ſomeem maħžiteeſ.
Pa briħwdeenam Somija iſſuħta ſtudentuſ, kaſ eewingri-
najuſcheeſ walodaſ jautajumuſ, uſ daſchadeem Somijaſ
apwideem. Iħweenam no ſcheem ſtudenteem norahđitiſ
ſawaſ walodaſ eeziħkniſ, kuſch winam pret ſinamu atliħ-
dſibu jaiſpeħti wahrđu un teizeenu ſinā. ſchee ſomu
ſtudentu ſarakſtitee wahrđu kraħjumi der ſomu wahrđnizai
par kraħſchnu pamatu un materialu Peħz daſcheem ga-
deem uſziħtigajeem ſomeem buħſ wahrđniza, uſ kuru wini
warēſ pateeſcham lepni buħt.

Someem newaram peeliħdſinateeſ nedſ attihſtibā, nedſ
liħdſjektōſ. Kur lai nemtum liħdſektuſ, ar kureem pabaſ-
ſtitu ſtudentuſ, kaſ iſpeħtitu Latwijaſ daſchadu apgabaſu
wahrđuſ un teizeenuſ? Bet ſomu eerautaiſ žekſch naw
weenigaſ, pa kuru eedami noluhſtam pee wehl nepaſiħ-
ſtamām, tautas mutē uſglabatām kraħſchām walodaſ
mantam. Te tiſkai wajaga labāſ gribaſ un pareiſaſ at-
ſinaſ, ka weenam žilwekam, lai wiſch ari wiſu ſawu
muħſchu ſeedotu tiſkai wahrđu un teizeenu kraħſchanaſ, naw

eefpehjamš issmelt wifu pa Latwijas malu malam istaiſto walodas bagatibu. Tapeh; jo wairat palihdſigu roku nahšs talkā leſtrograſam, jo raſchenaka un diſchenaka buhš latweeſchu wahrdu wahzele. Schehl teeſcham par itweenu jauku wahrdu un teizeenu, kaš paliktu nowahrtā neewehe-rots. Talab buhtu jauki, ja raſtoš Kursemē, Widsemē un Inſtantijā tahdu ne mašums, kuzi ſapraſdami wahrdnijas ſwaru, krahtu ſawā apgabalā wahrduš un teizeenuš, toš alfabetiſti ſafahrtotu un Sin. Romiſija eefpeestu ſawoš rakſtu kraħjumoš, lai teem waretu ziti walodas miħletaji warbuht peeweenoš noſihmeš waj zitā kaħdā ſinā ſawoš papildinajumuš.

Sarunajoteeš par latweeſchu wahrdnizu un uſaižinot daſchu labu wahrduš kraht un man peefuhtit, man nahzees deeſgan beeſchi noklauſteeš tahdā nepareiſā praħtojumā: „Ko tad nu eš! Man gan ir padomā daſchš labš wahrđš, kuru eſmu dſirdejiš tautā minam, bet jumuš jau tee buhš wiſi paſihſtami.“ Bet minot ſchoš ſcheetami man paſihſtamoš wahrduš, iſraħdijāš ne retumiš, ka ſinamo wahrdu nekad nebiju dſirdejiš. Beſ tam jaeweħro, ka kaiileem wahrdeem beſ teizeenu ſabeedribāš maš noſihmeš; jo wahrdu noſihme parahdaš wiſlabaki teikumā; tapeh; jo wairat teizeenu ſakrahti, jo labaki iſſkaidrojama noſihmju attihſtiba un noſihmju nokraħſaš daſchadibaš. Tapeh; wahrdu paſkaidrojumi ar daſchadeem teizeeneem nebuht naw leeki; tapeh; naw ko baidditeeš, ka darbš jau leekš, ja wahrdnijaš ſaraſtitajam ſinamš wahrđš jau paſihſtamš.

Zit maš muħſu wahrdu puħrš žilatš, par to paħrleezinoš gandriħš iſklatru deenu, par to ſewiſchti paħrleezinajoš, ar Endſelinu Kursemi un Widsemi apžekodamš walodas iſpeħtiſchanaš noluhkā. Nebija neweena tahda pagasta, kur nedabujām daſchu ſtundu laikā lihđš tam mumš nepaſihſtamuš jaukuš latweeſchu wahrduš dſirdet. Tapeh; ne weena žilweka ſpeħjai, bet tikai ſaweenooteem ſpeħteem atweħrfeeš ſawā bagatibā weħl neiſdibinataiš latweeſchu walodas awotš. Kaut ſmeltu no ſchi dſidra, bagatā awota itweeš, kam ruħp latweeſchu walodas bagatiba un kuplumš, un paſneegtu no ſchi awota pa druſkām jaulāš dahwanaš teem, kaš peħ; tam alkſt.

Iħweeš, kaš ar walodu nopeetnaki nodarbojeeš, ſin, ka tautāš mutē uſglabajuſcheeš daudš tahdu wahrdu, no

kureem neweešš weeniš atwaſſinajumuš naw parahdijeeš latweeſchu rakſtu walodā. Tahduš wahrduš ſawahđdami, atneſiſim labumu neween praktiſkām wajadſibam, bet ari ſinatnei un paželſim ſawāš walodāš noſihmi zitu tautu ažiš. Te buhtu pawiſam neweetā jau minetaiš ſpreedumuš: „Ko tad nu eš! Man jau paħrleeķu maš wahrdu, ar kureem kuplinat wahrdnizu.“ Tahđš ſpreedumuš nepareiſš tapeh; ka mašumuš mašuma galā eet daudſumā beſ gala.

Ar wahrdu kraħſchanu un peefuhtičhanu buhtu ja-paſteidſaš; jo tiklihđš Barona teħwa diſchenaš, preeſch latweeſchu wahrdnijaš nepeezeeſchamaiš darbš buhš pa-beiģtš, tuħlin warēš ſaħt wahrdnizu drukat.

Teem, kaš gribetu kraht wahrduš, kuzi muħſu wahrdnijaš naw ſaſtopami, atkaijuš dot ſekofchuš maħjeenuš:

1) Iſſkaidrojamee wahrđi ſkaidri un nepaħrprotami uſrakſtami, winuš weſeloš teikumoš leetojot. Paſkaidrot wahrduš war latweeſchu walodā waj ari kreewu un wahju tulkojumā.

2) Pee leetu wahroem weenmehr jamin weenſkaitka genitiwš un aſuſatiwš, p. p. galđš, —a, —u, pee darbibaš wahrdeem atkal tagadne, pagahne un nenoteizamā iſteikſme, p. p. aru, aru, art.

3) Garumuš weenmehr apſihmejamš gan ſaknēš, gan galotnēš: lauſtaiš ar ^, kriħtoſchaiš ar ' un ſteeptaiš ar ~; p. peem. ābele, aiċinat, aita, aūšš, aiiris, aūkla; tāpat apſihmejami l, m, n, r, p. peem. alva, al'ksniš, balts u. t. t. Kaš newar atradinateeš no wežāš ortografijaš, taš lai patur ħ par garuma ſihmi, bet beſ tam weħl apſihmē garuma ſawadibu, p. peem. ehſt.

4) Wahrdu kraħjejam jaaiſraħda, kur (kaħdā pagatā) ſinamaiš wahrđš leetojamš.

Ja kaħdam nebuhtu eefpehjamš ſchoš maħjeenuš iſ-pildit, ja p. peem. kaħda auſš neiſſchkir garumu daſchadibu, taš lai apſihmē wiſzaur garumu ar ħ waj ar guloſchu ſtriħpinu; jo kaħ ari kaħđš wahrđš nebuš peeteekofchi ſkaidri apſihmetš, tad tomehr winſch nodereš par wahrdnijaš kuplinataju, ja buhš atſihmetš, kur wahrđš ſaſto-pamš. Par wahrda pareiſu iſrunu tad warēš wahrdnijaš ſaraſtitajš aptaujateeš.

Melū analiſe.

J. E. Porika.

Ja žilwekam buht, kā Deewam, muħſhiga pateſiba, un ta winam iſſliħdetu iſ rokam, tad paſaule ar to tuħlit titu iſniħžinata un ta iſirtu driħš kā ehna. Deewiſchā pateſiba to tapat kā paſtara deena paħrweħſtu piħſchloš.

Anatolš Franš.

Mehš nedriħkſtam dſihwi ſew eedomateeš tik weeglu kā Geileraš ſon Kaiſerašbergš, kurſch reiſ melu buħtibu deſtinejiš ſchitā: Meloſchana ir, kaħ žilwekš žitadi runā nekā domā.

Ja ar to ween buhtu iſſkaidrotš melu ſajeħgumuš, tad ar Freidanku waretu jautat: kur ir taš, kaš nekad naw meložiš?

Pateeſcham naw neweena žilweka, kaš nekad nebuhtu meložiš. Jo neapſinigi waj apſinigi melot; žituš waj paſchu ſewi apmelot; aiſ ſcheħlſirdibaš waj ſemibaš melot; melot, tapeh; ka uſnahluſchāš behdaš waj žituš tahdāš negriħ eegruħt; melot aiſ preeka uſ fantaſtiſto waj peeklaħ-

jibas — tas wiss un wehl daudj zits kas peeder pee melu leelās walfstibas, furu ikweens kã kautfo paschu par sewi faprotamu sew peefawinajees. To nu gan neatfihš, ka wiss tas, ko es tã nosauzu, pelna melu drufzin ruhgt apfihmejumu.

Meli ir — ko atfihš ikweens — nepateefs apgalwojums. Bet kas ir nepateefs? Kad es faku, mehs tagad rakstam 1910. gadu, tas preefch wifem naw pateefiba, jo pehz schihdu kalendara mehs efam tagad 5669. gadã. Ja es apgalwoju, fchodeen ir 2. nowembris, tad ari tas naw pateefiba, jo preefch kreweem tas ir 20. oktobris. Ja es faku, ka tagad ir pulkstens 9 no rihta, tad tas preefch Sidnejas naw pareifi, jo tur tai paschã azumirfli pulkstens 6 wakarã. Tã tad mans apgalwojums, ka tagad ir 2. nowembris 1910. gadã pulksten 9 no rihta ir pareifs tikai preefch Widus-Giropas; bet tomehr ne kreews ne australeetis newarēs apgalwot, ka es esmu melojis. No tam war tikai flehgt, ka bes matematiskãm naw nekahdas wispahrejas pateefibas.

Jo bes matematikaš, kuras muhschigee likumi atrasti tikai mas pa masam, ne finatnēs, ne mahfklās, nedj ari praktikã naw itin nelas, kas buhtu nostahdits uf neschobameem pamateem un waretu tikt uflatits par absolutu pateefibu; pee lam nedrihstam aismirft, ka pat matematika fawos pamatlukumos melo. Wakarejee pehtijumu panahkumi teef nostahditi par meleem no finatnes schis deenas pehtijumeem. Bet pehtneeks wahrdu meli negrib dširdet un wiafch schahdã gadijumã runã par „maldibu“ un „malditees war jau ikfurfch zilweks“. Malditees war pat tikai zilweks. Kufstonis nekad nemaldas. Bite taifa fawas schubnas ar geometrifku akuratibu; funa instinkts ir apbrihnojami drofchs. Wehl masak maldas augi. Apbrihnojama kahrtiba mums raugas pretim no roses darba. Jo semat stahw kahds radijums, jo masak tas maldas. Tikai zilweks ween muhschu padots maldibam. Bet no tam naw flehdjams, ka zilweks buhtu kas masaks par biti waj stahwetu sem fahles steebra. Jo augstal kahds zilweks stahw, jo leelakãm wajaga buht wina maldibam. Ja no tam waretu taift kahdu flehdseenu par wisaugstako buhtni, par Deerwu . . .

Lihds 1490. gadam bija tikai trihs pafaules dafas: un tad nejaufchi isnahja peežas. Lihds Pitagora laikeem seme bija eegarena ripa; bet tagad runã par semes humbu. Lihds 1500 gadam faule greesãs ap semi; bet no Kopernika laikeem tas ir otradi. Widus laiku finatnistkos darbes (Gefnera foologijã, Parẽ Kirurgijã) teef nobildeti fehmi kã weenradfis, juhreas pahwests, kometas ar sobeneem un fhki jo fhki apraftiti — tagad tee wiff, tãpat kã welns eeraktiti pafaku grahmata. Radibas wehsturei pee Linneja wehl ir tranzendentals raksturs un pahrafmenojumi teef ifskaidroti par pahrdabifseem brihnumeem; no Riwjẽ laikeem tee ir tikai pahrafmenojumi no aifwehsturifseem kufstoneem.

Schahdu finatnifku maldibu korekturu fauz par progresu. Bet tã ka mehs, kã zerams progrefefim, eefim uf preefchu un tã tad ari maldifmees, kamehr ween dšihwofim, tad ir

glufchi logifki teift, ka muhsu fchodeenejas pateefibas rihtu buhs meli, un ka mehs finatnifkãs leetãs turamees pee wifai fchaubamas pateefibas. Sinatnẽ weenmehr jaijzeefch Tantala mofas, kurfch issteepi rofu pehz ahboleem, kuruš nekad newar fafneegt. Un tã ir labi. Jo ja mehs nebuhtum fapinufchees maldibãs un melos, ja pateefcham buhtu atrasts gudribas afmens, tad wairš nebuhtu zenfchanãs pehz pateefibas un progresã, bet wairaf nefas kã stagnazija fnaufchana. Tapehz meli finatnẽ ir ari dšinejs spehks.

Mahfklãs un religijãs tee walda pilnigi. Peemehram, par „timona“ autoru nebuhtu peeminams Schekspirs weens pats, wajadsetu peeminet ari Luzianu. Pee „Klawigo“ wajadsetu atfihmet: no Bomarschẽ un Getes; pee „Natana“: no Lesinga un Bokatscho; pee „Wallensteina lehgera“: no Schillera un Abrahamã Santa Klara. Ari musikã ir deefgan peemehru. It fewifchki melkulis ir mahflineeks, kuram ir priwilegija fagt, kur wiafch grib un ko wiafch grib — drihs weelu, drihs weidu, drihs abus diwus; wiam ir leelaka spehja nekã ziteem weentahfcheem zilwekem, ar melu palihdšibu peewart pateefibu. Griba uf mahfflu, ta ir griba uf behgchanu no pateefibas. Jo mahfkla ir melu augstfkola. Nau Platons uf to greefa wehribu, ka melofchana un dsejofchana esot radneezigas mahfklas; abu mahte esot fantafija. Ja, preefch isdomafchanas — ismelofchanas — ka isnahf stahšs waj pafaka, tur wajaga weenmehr pahrafa gara. Tapehz pirmatnejos laikos un wehl tagad pee pirmatnejãm tautam meli nebuht naw pafajami, bet ir gara pahrafuma fihme. „Ja juhš tik waretu eedomatees“, faka Wielands (peefihmẽ pee Luzinana „Melu drauga“), kas tas ir par preeku redset fawã preefchã 20,000 zilwekus mutes atplehtufchus klaufamees, kad wineem eestahsta leetas, ko pats netiz.“

Richards Dehmels Detts domã to paschu un Hugo fon Hoffmanstals dšeed:

„Ir daschreis tik labi, ijdarit nodewibu!

Tik kairinoschi, bes it nekahda eemešla, nekehdsigi apbehdinat!

Taisnais zefsch daschreis atrodas tik tahlu!

Mehs melojam wiff un es pats — zil labpraht!

At, selta meli, bes eemešla top par mahfklas dšinekli, neapfinigã mutẽ!

At gudree meli, ar mofam fameloti,

Kur weens otru krahfo un tura un zel!

Zil faldi, melus finot baudit

Lihds meli un pateefiba lehnã kopã fahufst.

Un tad finat, ka ikweens wilzeens

Wirpuli muhs tuwat dšen paschãpmahnifchana!

Kas mihti aprastš un laipni bija ap mums . . .

Tã ir parafcha un tã ari meli,

Kuri mihti wilto pasihstamos waibstus.“

Mums jau ir wesela dsejas fuga — un ne wiffifiktã — kur jo smalki apkaro politifko, ekonomifko un fabeedrifto melofchanu ar meleem (Gargantua, Pantagruels, Gullivers, Minchhausens, Tartarens) — tã tad te nemoralifks lihdsellis top par moralifku — un mums ir nepahrredsams pulks dseju, kur meli kã kas neprohtigs un

nelikumigs teef atmesti, dsejneekem, rahdot, ka pateefiba beigās tomehr uswar — kas, kā blakus peeminot, ari naw taisniba (Sofoka „Filoktetis“, Getes „Ifigenija“, Grillparzera „Waj tam, kas melo“, Ibsena „Tautas naidneeks“, Bjernfona „Bankrots“, Eschegaraja „Ahrprahtiba waj svehstums“, Geufas „Sebastians“, Ebner-Eschenbachas „Repeedodams“, Andrejewa „Meli“ u. z.). Kas tad naturalismam wiswairat pahrmests? Ka winsch par daudf turas pee pateefibas; ka winsch waj pat flimigi mihl is-tehlot pateefibu un wisai fargas no meleem un aisefegšanas. Pahrmetums bija taisnigs. Tagad mehš no dsejneeka prasam, ka winsch nolēds brutalalo dšihwi un nerunā par augoneem un trumeem, kurus dšihwe ikweenam fit; mehš prasam, ka dsejneeks ir patihkams meklulis, burwis, ja pat deems, kas pats no sewis ko rada un isneeka isbur pašauli, kura ir skaišta un pilna brihnumu. Tikai brihnums, tikai meli ir dsejiski, bet ne ihsteniba. Ihsteniba ir slahna, tultscha, trula un rupja, usbahšiga un nejauka. Ihsteniba naw nelas zits kā fantastijas zeeuma usraugs. Arween gan teiktis, ka mahkslai esot jaattehlo dšihwe. Bet dšihwe bija un ir nabadsiga un trubziga, un par laimi mahkslineeki to tahdu ari neistehlo. Mahksla bijuse un ir dšihwes attehloschana, kahda dšihwe naw.

Klusa dšihwe ar mahletu seeru, ar seeru no effas krahsam ir meli; bet ja mahkslineeks seeru prot tā mahlet, ka tas skatitajam smird pretim, tad ta ir pateefiba. Pilniga jaunawa, kahdu to mehds istehlot dsejneeki, — pat naturalistiskee — kura ir tikai rihta blahsma, pumpurs,

tikai skaitums un mihtiba, tahda jaunawa ir meli; bet skufis, kusch garā padara wehl neglihtakas leetas nekā meesā, ta ir pateefiba. Zebtura gadijumā pateefiba fazef reebumu. Iffalkuschu wina nepahdina; zilweka gribas spehtam wina usgulstas kā leetuwers un atnem winam jebturu zeribas starinu. Un mahkslineeku wina padara pagalam neaugligu. Kā lai schai nopeetnibas un statistikas pašaulē jel mas isteek bes meleem, kuri eepreezina, modina zeribas, islihdšina, dara brihnumus? Tizi Mosus ehrlschku krumā, Elijasa debesu brautschanā, Jesus augschamzelschana un schi tiziba tewi padaris stipru. Pat Jesus pateefibu neatfina par absolutu peenahumu. Tā Zahna ewangelijā ir runa par kahdu zekojumu, ko Jesus isdarijis us Jerusalemi. Saweem brakteem, kuri winā netizeja, winsch teiza, ka neeschot us galwas pilsehtu. „Bet kad wina brahti bija aischajuschu, tad ari winsch gabja, tikai ne klaji, bet flepus.“ Ari zilwezes pamata likumos, Mosus desmit bauschtos naw atrodams aisseegums: „Tew nebuhs melot!“ Un ir finams, ka Luters atkauj melus un pee isdewibas, ihpaschi aischahwotees, eeteiz „labi droschus melus“. Semes grafam Hefenes Filipam winsch pat atkahwa diwseewibu, us kuru noseegumu bija peedraudeta nahwe, un nosauza Buseru par prastu tehwinu, kad tas to leetu bija wedis gaismā. Jaunakā finatnistā teologija gatawa ar dabas finatnem noslehgt kompromisu un daudf no ta, kas slahw Jaunajā Deribā kā „neisturamu“ atmest, waj ari atfihst par legendi, meleem.

(Turpmat beigās.)

Gundabs.

Senatnes flati peezos zehleenos (8 flati). Gd. Bahliſcha.

(Turpinajums.)

Beturtais zehleens.

Septitais flats.

Warita, tagad Gundaba pils. Dekorazija ta pate, kas otrajā flatā, tikai pee ņenam wairat kara trofejū.

Gundabs. (Weens. Us galda nobehrti sudraba gabali — no igauneem aischititās desmit ostinas — un daschas jattas ar wehleem islittas. Gundabs atgreeschas no aischlāhtās telpas ar maisineem rokā un isber no ta pee agratajeem naudas gabaleem zitus klāht. Bahrija un mihsinajas ap nauđu).

Jums jauni beedri schodeen peenahf . . .

Lee finās daudf jums stahstit jauna

Par to, ka naidš war tikt par draudšibu,

Ta zilweks ne tik sawā mehlē,

Bet ari juhsu, runat mahjas . . .

(Neilga pause.)

Kā strautini un urgas pawasara

Sin, ledum kuhstot zetu

Us straujuhdenu upem rast,

Kā katra leetus lahste un lahse

Lihp weena otrai klāht un paltēs

Waj tehžēs sakrahjas, tā juhs

No flehptuwers us flehptuwi

No bedrem, tihnem, paspahnem,

No toku dobumeem uu patschkeem

Weens otu atrast teeatees bes mehra . . .

Un tā ir labi! Tikai nelga

Jums uspuhtigi garam staigā,

Juhs nizina un walschki pek,

So nelgam juhsu zeli sweschi,

So nelga nesin kautro behgtni,

Kur mahjas weetu rodāt few.

Bet wihrs, kas dšihwes swelmē ruhdiš,

Naw nelgas draugs un domu beedrs:

Winsch sin, ka gudrais gudris ir

Zaur jums; winsch sin, ka warenais

Zaur jums tik warens tizis — tiks;

Winsch sin, ka sakrahj'schees par juhru

Juhs semju krasus apskalofat

Un tablu tautu likteni un laimi

Ap fewi faistifat un kopā saturefat; —

Un tahdam juhs, kā kautras meitschas,

No paslehtuwes preti nahkat! —
 Kà lai es faku: juhšos wiħra speħš,
 Waj speħš juhš pašči esat jau? —

(Kara kalpam eenahšot pahrklaħj nauđu ar apgeħrba sieħrbeli.)

K a l p s. Kungs, neduřmo, ka tawu meeru
 Es nahtu trauzet! Ko lai daru? —
 Ta maiři leedsas řchodeen nemt
 Un uhdeni. — „Es labat mirřchu,“ faka,
 „Es labat mirřchu řchodeen, riħtu,
 Kà ilgat řmotu guřtibà.“ —
 Es domaju, ko lai es weens te řinu,
 Man japrasa peħz padoma tew pašĉam.

G u n d a b s. Mirt?! badà mirt un řlahpēs?! —

K a l p s. Un neween Rařma faka tà —

Bet winai liħdřa aukle ari . . .

Neweena nebij peespeesĉama

Kaut druřtu eħřt waj dřert.

G u n d a b s. Ko? peespeesĉama? Ar waru

Tu winas speedi atteiktees

No nodomatà? — waj ar draudeem?

K a l p s. Ko man bij darit? Draudi

Ar' neisbeedē tās nekahdi

G u n d a b s (pahrlizis). E j,

Un luhdř, lai Rařma atnahř řĉe.

K a l p s. Kà weenà mutē prasa winas

Tās tuhdař projam laiřt.

G u n d a b s. E j luhdř, lai Rařma atnahř řĉe

Es weħlos runat pařs ar winu . . .

Un teiz . . . warbuħt, ka atłaidiřĉu ar' . . .

K a l p s. (Aħtri aiřĉet.)

G u n d a b s. (Sawahz naudas gabalus maiřinà. Uř galba
 paleeř weena fakta un kalla rota.)

Ař, jauniba! ař, jauniba! —

Wiřř tawàs azis rotala,

Wiřř dřiħwē leekas leħti peħřkams!

(Wiřřes naudas maiřinus aif preeřĉareem.)

A r i b a l t s. (Pa tam eenahř un apřĉeřtas.)

G u n d a b s. (Ałgreesdamees; řatruħřřtas.)

Tu tas?! beř mař es pahřřkatiħos tewi.

A r i b a l t s. Tu ģitu manà weetà redřej's buħtu?

Kà klahjas draugam, nahtu raudřit?

Waj řpirgřs un weřels un waj meegà

To nemahz leetuwens un řapni,

Kà řkaugu řauna weħřřiħums?

Waj gaumē ehdeens? meerà

Peħz darba řirds par padarito?

Waj wiřř, kà weħřlas, řokas tam no rokas?

G u n d a b s. Waj tawa mahķa řiħmes lařt

Dauđř řkaugu řĉobriħd' řahda man?

A r i b a l t s. Ko miħlē dauđř, to eeniħřt dauđř, —

Tahđř řauřĉu liķtens ałlařĉ biģis.

G u n d a b s.

Tew taiřniba: ko miħł, to eeniħřt ari . . .

Man, paldees deeweem, řokas wiřř

Ko řahzis eřu. Mani řkaugi

Driħř ween pee p r a ģ t a nahřs, ja tiř

Ta ween teem truħzis, mani niħřst.

No igauņeem, ar kureem nule

Weħł řaru wedam, řaneħmu

Es norunato meřlu un turķlaħt

Weħł dahwanas, kà řiħmi draudřibai.

Nu gaidu weħł es řuħtas mahģà

No tahłās Leetawas un Ķiħbijas.

Un ja teem weizees buħs, kà weħłos,

Tad meers pa tahķeem nowadeem

Uř ilgeem laiķeem baudams buħs;

Tad peeaugš řpeħři řauřĉu řaulos,

Kà medus weģà biřĉu řaimē,

Ko drawņeeks naw iķ rudens řnahpīs . . .

Tad peeaugš řpeħři leelam darbam! —

A r i b a l t s. Kaut tawi řkaugi tagad jau

Ar tawàm azim redřet řpeħtu!

Bet tagad, nepraħtā, teem řĉķeet,

Ka wineem řait, ja weens řarp teem,

Řahđř tu, par wineem řpeħķā pahřaks.

Tas rada winos eenaidu un ķildas!

G u n d a b s. (Smeedamees.)

Řahđř praħřs iķ eeniħřř řtipraķo?

Ja neleeks tam ar labu řkaustu,

Gan pratis winsĉ ar waru řaleekt.

A r i b a l t s. Es runaju par weģajeem! Un ļaudis

Řahł netiģet, ka Margałs buħtu

No muħřu deeweem atķritees . . .

Un Margału weħł dauđři miħł . . .

Tu řini pařs, řahđř řauřĉu praħřs!

Tas weenu deenu ģeena to, ko riħt

Ķau niħřt. — Waj nederetu ļaudim tew

Pař řaweem darbeem pařnot? —

Tee řapratuřĉi, eeģeenitu tewi.

G u n d a b s. Řahđř labums ļaudim řinat to,

Ko řini tu, waj es? řaprařtu?!

Waj beħrneem, miħłot, řakam to,

Ko pašĉi řinam, draugs? Nē,

Ar beħrneem runà, kà ar beħrneem

Un ļaudim teizis, ko tu domà, —

Pee ļaiķa atřakees no domatà,

Ja winu pašĉu labums řirdi tew.

A r i b a l t s. Man naw tew preti biřřt neķa,

Ja ween tiř labu panahřt řini.

Ar preeķu neřřĉu es pahřmetumu,

Ka řlepus řařinos ar tewi

Un řiħmes iřtulķoģu greiři —

Peħz tawa padoma, ja ween

Tam meħřķis ģeħřs un teizams.

G u n d a b s (domiģi).

Ar řauřĉu nemeeru es tiřĉu galà! —

Tee waru niħřt, ja pašĉeem winas truħřřt,

Tee eeniħřt turibu, ja teem pee tās

Naw daliba . . . Bet pařņeeds ween

Pa druģřinai no weena, kà no otra:

Tee řahri řakers to un tewi pašĉu

Ne niħđis, bet uř řokam neřis.

Teem dšihru meelastš, dšihru sposchums
 Par gudreem wahrdeem labak tihf...
 Ar teem es weegli galâ tiffchu!...
 (Pehšchmi atzerebamees.)

Ja, kas man tew bij tomehr jateiz! —
 Taws bura dšehreens šchoreis bij bes waras!

A r i b a l t s.

Mans mihleštibas dšehreens? teescham?!
 Nemas naw labaka pret tewi?

G u n d a b s. Nemas! Pat kaunaka warbuht.
 Ta prafa lai to atlaischot
 Pee Margala, to wina mihl pa wezam.

A r i b a l t s. Tad ta ir pirmâ reise manâ muhschâ,
 Kur kahdam schitâ dšira nelihdsej'fe.
 War buht pret to tai kahda zita?...

G u n d a b s. (Šdširdis fokus.)
 Es nesinu... Bet tagad ej un gaidi,
 Lihds tewi aizinu, tad runašim
 Par wifu tablak. Rasma nahf:
 Es gribu ar to runat wehkreis pats.
 Ej, tewi wina ništ un neeeredš.

A r i b a l t s (išeet pa ahra durwim).

R a f m a. (Genahf no preekšchareem. Aif winas nahf aukle,
 Sina un kara kalps. Neilga pause.)

Tu wehlejees ar mani runat? — —
 Tu kalpam teizis atlaisf mani.

G u n d a b s. Ja mana dahrgâ Rasma — —

R a f m a Es tawa neefmu! un nebuhschu!

G u n d a b s. Jel tikdauds atkauj man ta preeka

Par sawu wahrdos nosaukt tewi! —

Tu fini taf, pret tewi kauns

Es bijis neefmu nekad, waj ne?

Ja, Rasma, wehlejos ar tewi runat...

R a f m a. Tu kalpam teizis atlaisf mani.

Ja to tu wehlees fazit nule,

Tad teiz, es gaidu jau bes mehrka.

G u n d a b s. Un zita it neka tu nedširdetu?

R a f m a (plezus rausfidama).

Kahds labums runat buhtu

Par zitu mums? Tit weltas puhles!

Es wifu tew jau pateifuse esu,

Kas man bij sakams, un kas gan tew

Preekšch manis nepateifts wehl buhtu?

G u n d a b s. (Masleet šahpigi, lihdszeetigi.)

Tu teescham fini wifu, wifu jau! —

Tu fini to, ka es ar waru —

Ar kaunu tewi peespeest spehtu

No sawa eemihšotâ atteiftees

Un palift sche, man peederet.

Bet es to nedaru! Es nedaru,

Ko daritu kusch katris manâ weetâ: —

Es esmu wezs, — ne jauneklis,

Kas tikai sewi redš un sewi juht,

Kas sawas karstâs kahres juht

Un wifu seedo wina labad.

Man tahdas kahres naw! Es nejustu

Pee tewis preeka, ja tu pate
 To nejustu pee manis esot! —
 Un kahds gan labums diweem zeešt,
 Ja panahft war to pašchu weens?! —
 (Neilga pause.)

Ko es gan peedahwat tew spehtu?
 Waj sawu feno kauju flawu,
 Waj godu nulejo un tautas zeenu?
 Es nabagaks par nabagu
 Preekšch jaunâs širds, kam šwešcha
 Ir dšihwes gudriba, ko gadi dod
 Ar firmeem mateem peedewam. (Pause.)
 Pret mirkli, tihšmê pawaditu,
 Tu weenmehr wifu labprahf mihsf;
 Ne wiršaišchsewas gresnâ dšihwe,
 Ne wihra mihleštiba tautas zeena —
 Nekas, nekas preekšch tewis nawa wehrtis,
 Lai to pret mirkli baudas mihtu,
 Kas ahtri usleesmo un ahtri dšeešt...
 Lai wehlaš plehnês patel muhschs!...

R a f m a (pehš pauseš).

Tu teescham peedahwat man nespehi
 Neko! bes wiltibas tu wiršaitis
 Wis nebuhtu un kas to šin,
 Zif ilgi nesif tu wina godu?
 Zif ilgi kaudis tijes tew un krihwam?

G u n d a b s. Waj teescham tās ir tawas domas?

R a f m a. Ja, teescham!

G u n d a b s. Ja nu weenreis

Es biju deesgan wiltigs, tã tu šafi,

Pee goda titk, tadeht lai turpmat

Tahds nebuhtu, to paturet?

R a f m a (neatbild, pahšteigta).

G u n d a b s. Tu klušu zeet, tu neatbildi?

R a f m a. Tu eš warmahzigs un kauns!

G u n d a b s. Waj tadeht esmu warmahzigs,

Ka tewi atlaisf brihwâ gribu

Un sawu waru neparahdu,

Ja pašchaj tew te nepatihf?

Waj tew no manis jadšird bijis

Kaut weenigs wahrdišch kauns

Waj Jaredš nepeekšahjigs darbš?

(Rasma zeešch klušu.)

Tu neatbildi!...

(Pret aukli.)

Safi tu,

Ja tawai kundsei runat greht.

A u k l e Nê, kungs, neweens.

G u n d a b s. Jums naw

Par manis gaustees eemesla!

A u k l e. Naw

S i n a. Naw gan!

R a f m a (wehl šanemdamâš).

Bet tomehr ir: —

Tu manai širdij pretigs eš!

Es wehlos prom! Ja teescham gribi

Tu mani atlaist, pawehli, lai dod
Mums tuhdat wišam firguš.

G u n d a b s. Es nepretošos tew!
(Bamahj kalpam.)

Ej pasaki

Lai tuhdat atwed firguš trihs!
(Kad kalps aigahjis.)

Bet pirms tu atstahj manu mahju
Tew jaehd wehl ar mani kopā
Bes eemešla tu šhitās šahpēs
Man nedarīš. Waj ne, tu ehdiš?

R a f m a (no wina laipnibas šatreetta).
Ja.

G u n d a b s. Tad kā peemiņu no manis
Tu drihs ween atjehgšes, es šinu,
Ka kauns pret tewi nebijis
Un mani peemineš kaunā brihdi! —
Kā peemiņu no manis šhito faktu
Rem lihds.

(Beešprausch winai faktu.)

S i n a. Ak, kaħda krahschņa ta!

A u k l e (wairak kā sem šewis).

Ak, Rasma, Rasma — teescham behrns!
Naw šinams rihtā tas, tur wakarā
War muhsu šolis nobeigtees!

G u n d a b s (pret aukli).

Naw šinams, jo!

(Rasmai.)

Tu jauna wehl

Un šlaisa ar! Es nebrihnos,
Ka jaunekam pret tewi eedeg šrds.
Tew bij kā kunigaiščka
Waj knasa šewai lepni gehrbtees
Un šhlem nolikt kruhtis daitās — —
Es negribu tew uspeest netihkamo! . . .

R a l p s (eenahdams).

Pee durwim širgi stahw un gaida.

R a f m a (eeraudas un pakriht uš sehdelka. Aukle un Sina
peeššeidšas wīnu meerinat).

A u k l e. Ak, nekumsti jel wairak nu:

Tu dširdi: — širgi jau pee durwim stahw,
Nu tawa wehleschanās peepildas.

G u n d a b s. Nu tawa wehleschanās peepildas . . .

A u k l e. Ja tawa eeteepigā behrna šrds

Wehl neluht šhini brihdi,
Tad zeleeš, eestim!

S i n a.

Rasma,

Wehl atleek brihtinšč ihšs! —

R a f m a. Es neeeshu!

A u k l e (preeziga).

Tu palikš!

R a f m a. Lai peedod, kam es pahri daru, —
Es palikš.

G u n d a b s (peeššeidšas un šater wīnas rotu).

Un šmitkahrt šweika!

Ko palikdama tu man šeebo,

Ne muhscham neašmirššchu.

(Kalpam.)

Ej nowed firguš šawā weetā!

(Pažei Rasmu.)

Daudš šahpju tu man aistaupiji.

S i n a. Šit labi tas no tewis darits!

G u n d a b s (Raudošchās Rasmaš galwu glaudidams).

Kā šahpēs raustas jaunā šrds,
Kad šabruht pirmāis maldu tehs! —
Tam šabruht, lai radits tiftu
Šhšs laimes weidols šarošošs . . .
(Auklei ar Sinu.)

Šuhs kundši wīnas telpās webat

Un gahdajat, lai atšpirgst drihs.

Naw weegli išškirtees uš labu laimi

No diweem zešeem pareišo! . . .

(Aukle ar Sinu ašwed Rasmu.)

Weens šolis, weena ušwara un, rau! —

Pee malas šmitām raiščhu guš! . . .

Kad štraujām rokām laimi šer, —

Ta behg, bet pagreeš wīnai muguru, —

Ta pate apšampeenos metas.

S u h t n i (eeššeidšas un pašlanas).

G u n d a b s. Ah, mani šuhtni dahrgē! Šweiti,

Nu atkal tehwu šemē atpakal!

P i r m a i s š u h t n i s. Mehš jahjām, kā tu lizis biji,

Bes apšahjas un atpuhtas . . .

Un šur ween nonahjām, šur preeku

Un weikšmi šastapām. Wišpirms

Mehš nonahjām pee lihbeem . . .

Mums šari nebij wešti šer ar teem . . .

Tee šahkot šchaubijās un nešaprata:

Kam meera mums no teem, ja šaru

Tee pašchi newehlas.

G u n d a b s. Un šo juhs teizāt?

P i r m a i s š u h t n i s. Mehš šajjām, ka warens špehtā

Tu eš, lihdsišs wīnu wiršaitim

Un šo, ka tu, šo šinadams, ar wīnu

Šar wešti špehtus mehrit newehlees.

Šo šahds gan labums diweem šipreem

Šr šewi wahjinat aš šakahribas,

Ša abu špehts war abeem deret.

G u n d a b s. Tas labi šajits!

P i r m a i s š u h t n i s. Tad tee lihššmi

Mums drauga roku šneedša.

Šche wīnu šchekšps, kā muhsu teem.

(Šneedš šchekšpu Gundabam.)

G u n d a b s. Lai šwehtits meers ar lihbeem ilgi!

D t r a i s š u h t n i s.

Bežš tam tee meeloja kā weešus muhs,

Un, šanehmuschī dahwanas no mums,

Kā draugi dewa pretim šawas:

Te dešmit šaktas, šatra širga wehrta,

Un šakis auduma preešč tewis —

Tas wešts no šaktas šemes ešot

Un wīna wehrtiba ir gaušcham leela.

G u n d a b s. Lai deewi lihbeem atmakfā
Kā pelnij'schi un sekme winus.

P i r m a i s f u h t n i s.

Pehz tam uf Leetawu mehš jahjam
Ar funigaischi schlehpeem miht,
Kā pawehlets mums tita. Te ir
No wina dotais, muhsu weeta,
Un sweizinajums tew un tautai
No funigaischka un no tautas.

G u n d a b s (leischu schlehpu fanemdamš).

Lai meerā dšihwo leischu tauta
Un funigaischis firmu muhschu
Par wina waldidams.

D t r a i s f u h t n i s. W i n s c h a t z e r a s,

Ka tu pee wina suhtits tizis
No Warika. Par sawu draugu
Winsch tewi dehweja un muhs
Trihs deenas meeloja kā kahšās.

(Genahš Labdals.)

G u n d a b s (triumfedams pazel abus schlehpus pret Labdalu).

Tu redš schitos abus schlehpus,
Kam meerā stahwot slawu nest
Un godu mums uf audschu audsem!

(Suhneem.)

No firds jums pateizos par ustizibu
Ar kahdu sawu darbu weizāt:
Jums daka slawas peekritis
Kas preefschdeenās zaur to mums tiks.
Bet tagad ejeet atpuhstees no zeta
Un geuhtibam.

(Suhtri paskanas un eet.)

Man rokas brihwās
Un brihws mans stats war wehrtees
Bes raisem nahlotnē, jo stiprakee
Man draugos stahw un mani paschu
Zaur to par stipru dara.

(Genahš Warpats.)

L a b d a l s. Ko deewi miht, naw dširdets wehl,
Ka neweifšme tam darbu ruhgtinatu.

G u n d a b s (Warpatom).

Tu nahzi lihgsfotees ar mani lihds
Par muhsu tautas krahschno nahlotni? —

W a r p a t s (pa dakai apjuzis un peespeestu ftingribu).

Kas sin, waj tew wairs lihgsmi hups,
Kad dširdest, kadeht es nahzis esmu.
Dauds wezako un bazaru pret tewi
Zet suhdšibu, ka tu bes wajadsibas
Pee sewis turi kara pulkus —
Starp teem pat sweeschineeku dauds! —
Kas wina meeram scheetas kait
Un brihwibai; ka tu ar waru
Bes taisna eemefla un tautas gribas
Scho pili est eenehmis un bahri
Pee sewis turi guhtibā pret tikumu.

G u n d a b s (ar pazeetigu leppnumu).

Kad behrnus atturam no dšikas bedres,
Teem ari scheet, ka kaitam wina brihwibai! —
Man bahre seewa ir pehz paschas gribas;
Scha pili dšihwoju, kā winas wihrs,
Kā Warik' snots un wirsaitis.
Kas kahdam wehl ko suhdsetees?

W a r p a t s. Bet kara pulki? Kadeht tee pee tewis?

G u n d a b s (smeedamees).

Tee wehl jums azis duras wiseem!
Tad pasaki tu teem, kas tewi suhta:
Es leelas dšihres farihskoschu,
Uf kuram wisus luhdsu eerastees:
I bazarus, i wezacos, i tautu, —
Kas ween tik atnahkt spehji un grih!
Man eesala ir tihnes dauds un maises,
Bet fumbri meschos apkahrt skreen:
Tee jasamedu ir, man scheet? —
Un mani kara wihti medi tos! —

W a r p a t s (peekahpigi).

Es tā jau domaju, ka kauns
Tew nebuhs padomā . . . Tu peedofš
Ka suhtna lomu usnehmos no teem . . .

G u n d a b s. Man naw ko peedot it neweenam,

Jo noseedsees te naw neweens . . .

Ja, tā tad dšihras gaida muhs! —

(Breekschfars.)

(Turpmal beigas.)

Parahdiba.

Selmas Lagerlöf seemas swehttu stahšis.

Tas bija tani laika, kad keisars Augusts walbija Romā
un Grods bija kehnišch Jerusalemē.

Notikās, ka kahda leela, swehta nakts pahrkahja semi.
Ta bija tumšakā nakts, kahda jekkad bija redseta. Waretu
domat, ka seme ir nokuwufe sem pagraba welwes. Nebija
eespehjams ne uhdeni ischfirt no semes un uf pasihstamalās
takas newareja neka ischfirt un fasinat, kur atrodees. Un
tas jau ar' newareja zitadi buht, jo no debešim nenahza

neweens gaismas starinšch. Wisas swaignites bija no-
flehpuschās sawos dšihwolkos.

Un tikpat dšitšch, kā tumšba, bija ari klufums un
meers. Upju tezeschana norima, ne wehsmina nekustejas
un pat apschu lapa beidsa drebet. Gar juhmalu staigajot
buhtu atrasts, ka wilki wairs neschkafsta gar kraštu, un ja
kahds buhtu zaur tufneš gahjis, tad smiltis sem wina
kahjam wairs nebuhtu tšchirfstejuschas. Wisas bija, kā

fastindis un nekustejas, lai netrauzetu svehto nakti. Sahle kautrejas augt, rafa newareja krist un pukes neusdrihkstejas isplatit smarschu.

Schini nakti plehstgee swehri nemedija, tshuhstas nedsehla, funi nerehja. Un par wisu jaukati bija tas, ka pat neweens no nedsihwajeem preelshmeteem nebuhtu schis naktis swehtumu gribejis trauzet, un nebuhtu bijis peedabujams preelsh kauna darba. Neweens „muhkiseris“ nebuhtu warejis atwehrt pils durwis un neweens nasis nebuhtu spehjigs afinis isleet.

Taisni schini nakti isnahza mass pulzinsch kauschu no keisariskajam telpam, us Palatinu eedami pa forumu us Kapitulu. Schodeen walstis padomneeki bija keisaram waizajusch: waj winam tur buhtu kautkas preti, ja wini tam us Romas swehta kalna zeltu templi. Bet Augustis nebija tuhlin to atlahwis. Winsch nesinaja, waj tas deeweem patikschot, ka wina templis stahweschet lihdsas deewu templeem un winsch tapehz bija atbildejis, ka winsch wispirms gribot seedot sawam fargengelim, lai issinatu deewu gribu. Winsch, keisars, luhk, bija tas, kuresch nedaudsu ustizamo pawadits, gahja upuret deewam.

Augustu nesa nestawas, jo winsch jau bija wezs un tam nahzas gruhti kahpt pa augstajam Kapitola trepem. Leelais pasaules waldeneeks pats tureja buhriti ar baloscheem, kurus tas gribeja upuret. Winu nepawadija ne preesteri, ne saldati, bet tikai wina tuwakee draugi. Lahpu neseji gahja winam pa preelshu, lai naktis tumshba apgaismotu zetu. Wineem fekoja wehrgi, kuzi nesa trijkahji, ogles, naschus, swehto uguni un zitu, kas pee upureschanas wajadfigs.

Beka keisars jautri farunajās, un tapehz neweens nepamanija neissalamo naktis meeru un klufumu. Bet tikto tee bija fasneegusch Kapitola to weetu, kura bij isredseta jaunajam templim, teem bija ta, itka wajadsetu notikt lam ahrfahrtejam un neparedsetam.

Schi naktis newareja buht tahda, ka zitas, jo augschā pee paschas klints kants wini redseja kahdu brihnischku buhtni. Gesahkumā wini to notureja par wezu oliwa stumbru, wehlat domaja, ka kahds wezs almena tehls no Jupitera tempa us klints uskritis un pehdeji tee noskahrta, ka tas newareja buht nekas zits, ka weza sihlneeze.

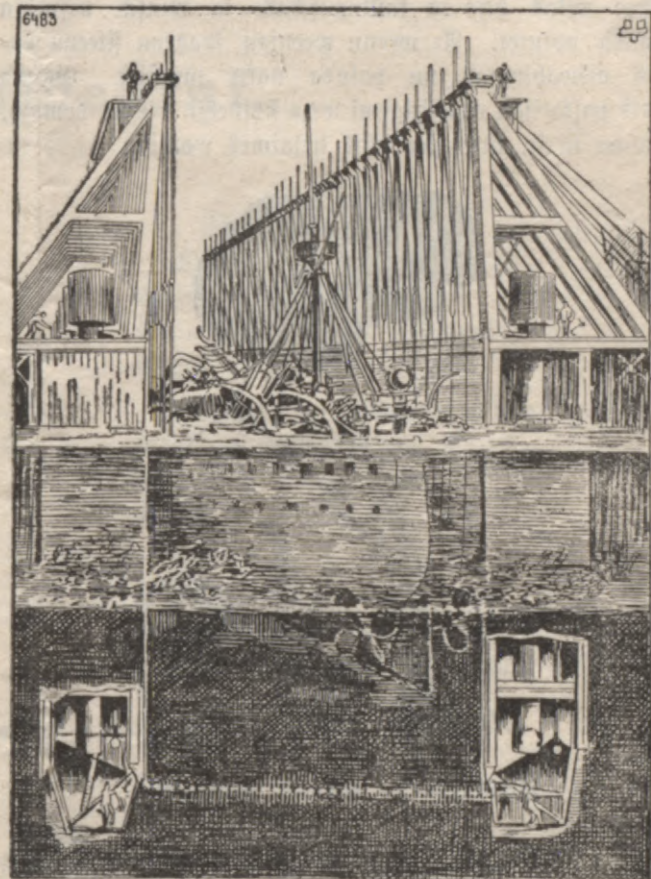
Ko til wezu, til nobruhnejuschu un til milfigi leelu wini wehl nekad nebija redsejusch. Schi weza feewa eedwesa bailes. Nebuhtu keisara bijis, wini wif buhtu behgusch us mahjam un paslehpuschees gultas. „Ta ir wina,“ wini weens otram eetschuksteja, „kurai jau til daudf gadu, zil smilshu graudinu us winas tehwsemes kahpam. Kadehl wina bet taisni schonakt is sawas alas isnahkufe? Ko wina gan pasludinās keisaram un walstij, wina, kura sawus praweetojumus raksta us koku lapam un sin, ka wehisch winas oraketa wahrdus nonesis tam, kam tas nolemts?“

Wini bija ta isbijuschees, ka wini buhtu kritusch us zekeem un ar peeri semi aisskahrusch, ja weza sihlneeze til buhtu weenu lozekli pakustinajuse. Bet wina sehdeja til meerigi, itka wina buhtu nedsihwa. Wina sehdeja us

paschas klints kants un azis ar roku aisslahdama, wina raubshjas melnajā nakti. Wina tur sehdeja, itka ta buhtu schai klinti uskahrpuse, lai to, kas kautkur besgala tahle noteek, labati faredsetu. Wina wareja redset pat schahda naktis tumshba.

Schini azumirkli til keisars un wina pawadoni nomanija, zil leela tumfa. Neweens no wineem newareja ne plaufstas platumā us preelshu redset. Un kahds meers, kahds klufums! Pat ne Tibera upes dobjās murminaschanas tee newareja sadfirdet. Bet gais toš gribeja waj noslahpet, auksti sweedri speedas wineem us peeres un rokas bija stihwas un besspehzigas.

Bet neweens negribeja israhdit, ka tam bail, wif

Seemelamerikanu Sawanas osta nogrimuschā kara kuga „Maine“ iszelschana.

fazija keisaram, ka ta laba nosihme: wisa daba aistur elpu, lai sweizinatu jauno deewu.

Wini usaizinjaja Augustu upuret un fazija, ka weza sihlneeze esot laikam tikai tadeht is sawas alas nahkufe, lai apswiektu wina, keisara, geniju.

Bet pateeshba wezo sihlneezi kahda parahdiba ta faistija, ka wina pat nesinaja, ka keisars bija uskahrpis us Kapitola. Wina garā atradās tahlā semē un tur wina domajās staigajam pa leelu klajumu. Tumshā wina ar kahju pastahwigi peeduhras pee kaut ka, ko wina tureja par zintti. Wina noleezās un taustija ar roku. Ne, tas nebija wis zinitis, bet aitas. Wina staigaja starp leeleem guloscheem aitu bareem.

Nu wina eeraudshja ganu ugunis. Winas turejas

ganibu widū un wina taustidamās nonahja turp. Gani bija nogulufchees pee ugunstura un eemiguschi. Wineem lihdsās bija nolikti gari, smaili schēhpi, ar kureem tee mehdsā aijsahwet sawus ganamos pulkus pret plehšgeem swehreem. Bet tee masee kustonischi, ar tām swehrojo= schajām azim un kuplajām astem, kuzi gar ugunsturu lodaja, waj tee nebija schafati? Un gani tomehr nemeta teem ar saweem schēhpeem, funi meerigi guleja tabfat, aitas nebehga un meschoniskee swehri nogulās pee zilweku sahneem.

To sihlneeze redseja, bet kas aif winas us kalna augstuma notika, ta wina nesinaja. Wina nesinaja, ka tur uštaišija altari, eekuhra uguni, istaišija swehpinamās sahles, un ka keisars panehma weenu balodi, lai to upuretu. Bet keisara rokas bija tā fastinguschas, ka winsch nespehja baloscha noturet. Ar weenu weenigu spahrna fiteenu balodis atswabinajās un pasuda naktis tumšbā. Galma laudis paskatijās neustizigi us wezo sihlneezi. Wini domaja, ka wina ta ir, kura pee schis nelaimes wainiga.

Pirmā bedrahts telegrafiste Pader jtdse.

Waj wini wareja sinat, ka sihlneeze wehl weenumehr stahweja pee ugunstura tur tablumā un ka wina klaušjās tagad kahdā leegā skanā, kura trihšedama klusajā nakti isplatijās pa pasaulē wifumu. Wina scho skanu jau ilgi sadfirdeja, eekam nosfahrta, ka wina wis nenahf no semes, bet no debesim. Beidsot ta pazehla galwu un nu wina eeraudšija dšidrus, mirdsofchus tehkus pa tumšu slihdam. Tee bija neleeli eng fu pulki, kuzi jauti dseebadami un itkā to mekledami waj apšweildami, lidinajās pahr klajumu schurp un turp.

Kamehr sihlneeze klaušjās us engeku dseedaschanu, keisars sagatavojās us jaunu upuri. Winsch masgaja rokas, schēhstija altari un lika pasneegt otru balodi. Nesklato:ees us to, ka winsch tagad par wari zentās balodi šaturet, putna kermenis tomehr isslihdēja winam is rokas un balodis atkal pasuda naktis tumšbā.

Keisaru sagrahba schaufmas. Winsch fatima tufschā altara preekščā us zekeem un skaitija luhgschanas. Winsch

luhdsā spehku, lai waretu nowehrst nelaimi, kura tam draudeja schonakt usbrukt.

Ari no ta sihlneeze wehl neta nebija dširdejuse. Wina ar wifu dwehšeli klaušjās engeku dseedaschanā, kura weenumehr peenehmās stiprumā. Beidsot dseedaschana kkuwa tik stipra, ka gani atmodās. Wini uslehja sehkus un us elko= neem atspeeduschees, tee eeraudšija mirdsofchus engeku baruš gaisā lidojam. Winu dseefmas skaneja jautri, ka behrnu smeekli un besbehdigi tā zihruka tšiwinaschana.

Gani, to isdširdušchi, taifšjās eet us kalna pilsehtiau, tur teem bija mahjoklis, lai tur scho brihnumu stahstitu.

Wini gahja pa schauru, libku lotschu tezinu, un wezā sihlneeze teem sekoja. Pehšchni kalnā wis kkuwa gaischs, Leela, dšidra swaigsne usleesmoja un pilsehta laistijās, kā šdrabs swaigsnes spilgtajā gaismā. Engeku pulki, gawiledami steidsās turp un gani paahtrinaja sawus fokus tā, ka wini gandrihs šrehja. Pilsehtu fasneeguschchi, wini redseja, ka engeli bija sapulzejuschees netahku no pilsehtas wahrteem, pee kahdas kuhš. Schis nabadšigās buhwes juments bija no salmeem, un dibens seena — kaila klints. Wirs kuhš stahweja swaigsne un tur sapulzejās arween wairaf un wairaf engeku. Daschi ussehds us falmu jumta, waj nolaidās us stahwās klints seenas, ziti atkal ar trihsofcheem spahrnneem lidinajās pahr to. Augstu, augstu gaisā debesīs bija no mirdsofchajeeem spahrneem apskaidrotas.

Tani azumirkli, kad wirs pilsehtas usleesmoja jaunā swaigsne, pamodās wisa daba, un zilwekeem, kuzi stahweja us Kapitola augstumeem, ari to wajadseja manit. Wini juta swaigas wehšminas glahstus, saldas smaršchas wilkoia augšchup, toki schalza, Tibera sahla no jauna tšchalot, swaigsnes mirdseja un mehnesš pehšchni stahweja pee debesim un apgaismoja pasauli. Un diwi baloschi islidoja is padebescheem un nolaidās us keisara pleza.

Kad schis brihnums notika, Augusts faslehjās lepnā preekā, bet wina draugi un wehrgi noslihgā us zekeem un šauza: „Ave Caesar! taws genijs tew atbildejis. Tu eš tas deems, kusch peeluhdsams us scheem Kapitola augstumeem!”

Un schis pagodinajums, kuru aisgrahbtee laudis sawam keisaram parahdija, usmodinaja wezo sihlneezi. Wina peezehlās no sawas weetas us klints kraula un stahjas starp zilwekeem. Bija, itkā kahds melns mahlonits buhtu is besdibena pazehlees, lai isplehstos pahr wifu pakalnu. Wina bija tā kahds spoku tehls. Šjutuschchi mati karajās pintās pahr winas galwu nobruhnejusē ahda bija tā peekaltuse pee kaulēem. Seja bija weenās grumbās.

Bet wareni un godbijibu eedwehsofchi wina tuwojās keisaram. Ar weenu roku wina fatwehra keisara roku un ar otru ta rahdija us tablajeem austrumeem.

„Skatees,” wina pawehleja un keisars pazehla azis un redseja. Plaschums atwehrās wina skatam un tas sneedjās lihds tablajeem austrumeem. Nu winsch redseja kuhš tee stahwas klinschu seenas un winas wakejās durwis ganus sawus zekus lokam. Kuhš winsch redseja jaunu mahši us zekeem pee masa behrnina, kusch guleja silitē us salmeem.

Un fihlneezeš leele, kaulaineē pirksti rahdija uš scho behrnu.

„Ave Caesar!“ fihlneeze teiza ar nizinoscheem smeekleem. „Tur ir tas Deewš, kursch tiks peeluhgts uš Kapitola augstumeem!“

Te Augustš atlehza no winas nost, kà no kahdas ahrprahrtigas.

Bet pahr fihlneezi nahza winas warenais paregojuma garš. Winas druhmàs azis sahla swehrot, winas rolas steepàs pret debesim, winas balsš tà pahrwehrtàs, ka ta wairs nelitàs buht winas paščas, bet tai bija tahda

fkana un spehšs, ka ta buhtu waj pahr wifu pašauli waretà dširdet. Un wina runaja wahrduš, kuruš ta litàs swaigšnès lašam.

„Peeluhgts tiks uš Kapitola augstumeem pašaulēs atjaunotajs, Kristus waj ari antikrists, bet ne wahji zilweki!“

Scho teikufe, wina fotoja pa fastinguschajàm kauschu rindam, gabja lehni no kalna lejà un pašuda.

Bet Augustš nahkoshà deenà aifleedša winam uš Kapitola templi žest. Tai weetà winsch tur uszehla swehtnizu jaunpeedsimuschajàm Deewa behrnam un nosauza to par „Ara Cooli“ — debesš altari. Tulskojuse Š n a.

Seemas swehtki.

Arwida Spodra.

1.

Seemas pili.

Seemas pili gawikswehtki:
Egles duhnu sareem lihgo.
Gaidot laimi atnahkoti
Luhstosch uguntinu spihgo . . .

Atnahšs ta ap pušnahtšs stundu,
Kad dej swaigšnes tulschà telpà —
Atnahšs noslehpuma šoleem,
Pahrslu drahnàs, weeglà elpà!

Seemas pili gawikswehtki:
Šità trehšlā ašwif lauki.
Gaidot laimi atnahkoti
Šan un swehlo ugunštraufi! . . .

2.

Gaismas nakts.

Wišās naktis wehji schahza,
Schini nakti wehji klusa.
Schini nakti šahrtàs swaigšnes
Šahrtà swaigšchnu seltà kuša.

Waj kahds nahza, waj kahds bija,
Waj kahds dšitàs šahpēs dšima?
Wifu nakti brihnumkolles
Kalnos škanet nenorima . . .

Un kà teikà, nenojauša
Širds wairs štumju leetuwenū:
Šo šchā nakti gaisma ausa,
Šo šchā nakti nebij ehnu.

Par ko.

Lewa Nikolajewitscha Tolstojā šahšis is polu dumpja laikeem.

(Turpinajums.)

VI.

Labširdigais apakšpalkawneekš isgahdaja augstakàs preekschneežibas atkauju. No Drenburgas ataižinaja šfendsu un Migurskus šalaulaja. Bataljona komandēera šewwa ispidbija bruhtes mahtes weetu, weens no školneekēem nesa swehtbildi un kahds Broschosowstis, isšuhstis polis, bija par bruhtgana brahli.

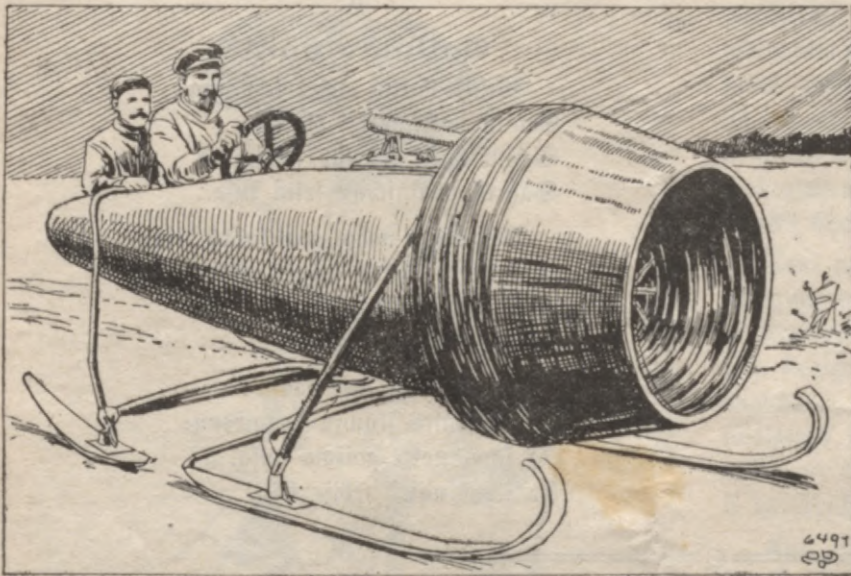
Albina, žil šawadi tas ari neišlitos, mihleja šawu wihru, bet wina nemas nepašina. Wina titai tagad sahla ar to eepašhteēs. Patš par šewi protamš, ka wina atrada dšihwà žilwekà ar meesam un ašnim daudš ka tahda išdeenišcha un nepoetiška, kas nebija bijis tajā tehłā, kuru wina nesa un audšinaja šawàs eedomàs. Bet par to, ihsti tapež, ka tas bija žilwekš ar meesu un ašnim, wina tajā atrada daudš tahda weenkahrscha, laba, ka nebija tajā

abštraktajā tehłā. Wina bija dširdejufe no pašnam un draugeem par ta duhšchibu karà un šinaja par wina wihrišchibu, wina šahwolka, wina mantas un brihwibas pašaudeschānu, un šewi eedomajàs wihu par waroni, kursch weenmehr dšihwo augstaku warona dšihwi, pateesšbā atkal winsch ar wifu šawu reto šisisto spehku un duhšchibu israhdižās tomehr par lehnu, meerigu jehrinu, par wisweenkahrschako žilweku, ar labširdigeem šokeem, ar to pašchu behrna šmaidu wirš juhtigàs mutes, kuru apnehma gaischà bahrsda un uhsas un kura wihu kairinaja jau Roschankà, ar to pašchu nekad neišdšeeštoscho pihi, kura winai bija šewišchi nepanesama gruhtneežibas laikà.

Migurskis ar Albinu titai tagad eepašinàs un pirmo reiži eepašinàs ar tan šewēeti. Pehž tam šewēetem, kuras winsch pašina pirms kahsam, winsch newareja pašht šee-

weefchu. Un tas, ar ko winsch dabuja Abinā eepafstees tā ar feeweeti wispahrigi, pahrsleidsa winu un drihsaki buhtu warejis winu pret feeweeti tikai wispahrigi faruhgtinat, ja winsch nejustu pret Abinu, tā pret Abinu, sewischki maigu un pateizigu juhtu. Pret Abinu, tā pret feeweeti wispahrigi, winsch juta laipnu, drufku ironistu faudsiibu; pret Abinu atkal, tā pret Abinu, — netil ween maigu mihlestibu, bet ari fajuhsmibu, neatlihdsinama parada apsiņu par scho winas upuri, kas dewa winam scho nepelnitu laimi.

Migurfski bija sawā mihlestibā laimigi. Atbodami wifu sawu mihlestibas spehtu weens otram, wini isbaudija starp swescheem zilwekem diwu seemā apmalbijuschos, nosalstoschu, weenu otru atfildoschu zilweku juhtas. Migurfsku dsihwes preekus weizinaja ari winu dsihwē wehrdsifski paschusupurejoschās, sawai „panufai“ padewigās aisween labfirdigi nurdoschās, lomiskās, wifos wihreeschos eemihledamās aukles Ludwikas lihdsaliba. Migurfski bija laimigi ari

Saunas automobilfamanas.

ar behrneem. Pehz gada peedfima puisens. Pusotra gada pehz tam — meitene. Puisens bija mahtes atfahrtojums: tās paschas azis, tas pats straujums un grazija. Meitene bija wefeligis, skaissts swehrens.

Melaimigi Migurfski bija deht leelā tahtuma no tehwijas un, galwenais, par sawa nepatihkami paseminoschā stahwokka gruhtumu. Sewischki par scho pasemojumu zeeta Abina. Winsch, winas Jusso, waronis, zilweka ideals, bija speests issteeptees ikktra ofizeera preekschā, atdot godu ar slinti, eet us fargu weetam un bes kurneschanas pallauft.

Bes tam, sinas no Polijas tika sanemtas wifai behdigas. Gandrihs wifē tuwee rabineeki un draugi bija waj nu issuhtiti waj, wifu pasaudejuschu, aishbeguschu us ahrsemem. Preeksch pascheem Migurfskeem ar' nebija schim winu tagadejam stahwokkam nelahdas beigās paredsamas. Wifē mehginajumi luhgt deht peedoschanas, waj kaut ari stahwokka uslaboschanas, paaugstinot par ofizeeri, nefasneedsa mehrka. Nikolajs Pawlowitschs taifija smotrus, parades, mahzibas, staigaja pa maslu ballem, rotatajās ar maslam,

autoja bes wajadsiibas pa Kreewiju no Ischugujewas us Noworofijsku, Peterburgu un Maslawu, laudis baididams un sirgus noftreedams, un kad kahds drofchineeks sanemās preekschā nahkt ar luhgumu deht issuhtito defabrištu waj poku liktena mihstinaschanas, kas wifē zeeta aif tās paschas tehwijas mihlestibas, kuru winsch pats zilbinaja, tad winsch, kruhtis isgahsis, noraudsijās us to nitnam, alwainam azim, un noteiza: „Lai deen. — Wehl agri,“ itkā kad winsch sinatu, kad nebuhs agri un buhs laiks. Un wifē tuwakee: generati, kambarkungi un winu seewas, kas ap winu barojās, preezajās par schi leelā zilweka afredsiibu un gudribu.

Wispahrigi tomehr Migurfsku dsihwē bija wairaf laimes, neka nelaimes.

Tā wini nodsihwoja peezus gadus. Bet peepeschi wineem usbruka negaiditas, breesmigās behdas. Saslima no sahuma meitene, pehz diwām deenam saslima ari puisens; dega tas leelā karstumā trihs deenas un bes ahrsta palihdsibas (neweena newareja atrast), un zeturtā deenā nomira. Diwas deenas pehz tam nomira ari meitene.

Abina nenofihzinajās Uralā tikai tapehz, ka newareja bes schaufmam eedomatees wihra stahwokli, sanemot siņu par winas paschflepawibu. Bet dsihwot winai bija gruhti. Weenmehh agrati darbija un it wifur ruh-piga, wina tagad, atstahdama wifas ruhpes fainneezibā Ludwikai, sehdeja stundam ilgi bes darba, klusedama raudsidamās us to, kas katru reis gadijās azu preekschā, bet tad peepeschi uslehza un strehja sawā istabinā un tur, us wihra un Ludwikas meerinajumeem neka neatbiledama, kluff raudaja, galwu purinadama, luhgdama winus aiseet un atstahst winu weenu.

Wasarā wina aishgahja us behrnu kapu, un tur sehdeja, plofhdama sawu firdi ar atminam par to, kas bijis un kas waretu buht. Sewischki winu mozija domas par to, ka behrni buhtu warejuschi palikt dsihwi, ja wini buhtu dsihwojuschi pilsehtā, tur waretu tikt sneegta medizinfiska ahrsta palihdsiba.

„Par ko? par ko?“ wina domaja. — „I Jusso, i es — mehš neka ne no weena negribam, isnemot to, ka lai winsch waretu dsihwot tā, tā winsch peedfimis un tā dsihwojuschi wina weztehwi un sentfchi, bet es lai waretu dsihwot ar winu, mihletu winu, mihletu sawus masinos, audsinatu winus.“

„Un peepeschi winu moka, issuhta, bet man atnem to, kas man dahrgats par wifu pasaulē. Kapehz? par ko? jautaja wina schahdejadi i zilweku i Deewu. Un newareja eedomatees kahdas nebuht atbildes eespehjamibu. Bet bes schis atbildes nebija dsihwes, un winas dsihwe apstahjās. Rabaga dsihwe trimdā, kuru wina agraf prata rotat ar sawu feeweetes gaumi un daikummu, tagad kkuwa neisturama netil ween winai, bet ari Migurfskam, kurfch zeeta winas deht un nesinaja, tā winai palihdsiet.

VII.

Schajā pašā preeksch Migursteem tif grubtājā laifā Uraiskā eeradās polis Rosolowstis, kuresch bija eejaukts leeliskajā fazelschanās un behgschanās planā, kas tobrihd tifa farihkots no us Sibiriju nosubtitā ksendsa Sirozinskā.

Rosolowstis, tāpat kā Migurstis, tāpat kā luhstoschi zitu, kuri nosubtiti ar issubtischānu us Sibiriju par to, ka wini gribeja buht par to, par to dsimuschī — pokesem, bija eejaukts schajā leetā, nosodits par to ar rihkstem un nodots ta pašā bataljona saldatos, kur bija Migurstis. Rosolowstis bijis matematikas skolotājs, bija garšč, saufsnejs, wahjšč zilweks, ar eekrituscheem waigeem un druhmu peeri.

Sawas eerāschānās pašā pirmā wakarā Rosolowstis, sehdedams pee Migursteem pee tehjas galda, sahla tihri dabiski stahstīt fawā lehnajā meerigā balsī par to leetu, par kuru winsch tif bahrgi zētis. Schi leeta pastahweja eelšč tam, ka Sirozinskis organisejis pa wifu Sibiriju slepenu beedribu, kuras mehrkis pastahweja eelšč tam, ka ar to poku palihdsibu, kas bija eeskaititi kasatu un liniju pulkos, sadumpotu saldatos un katordsneekus, fazeltu nometinatos, sagrahbtu Dmskā artileriju un wifus atswabinatu. „Bet waj tad tas buhtu bijis eespehjamš?“ Migurstis wajzaja.

„Loti eespehjamš, wifš bija gataws,“ Rosolowstis fazija, druhmi weebdamees, un rahmi, meerigi isstahstija wifu atswabināschānās planu un wifu rihzibu preeksch sekmeschānās un — neisdoschānās gadijumā preeksch dumpineeku glahbschānās. Sekmes buhtu bijuschas pareišas, ja diwi kaundari nebuhtu nodemuschī. Sirozinskis, pehz Rosolowstā wahredeem, bija genials un leela gara spēhla zilweks. Winsch ari mira kā waronis un mozeklis. Un Rosolowstis ar weenlihdsigu, meerigu bašī sahla stahstīt dšihwes fihkumus, pee kureem, pehz preekschneejibas pawehles, winam wojadsejis klast buht kopā ar wiseem schajā leetā teesajameem.

„Diwi bataljoni saldatu stahweja diwās rindās, garā eelā. Katram saldatam rokā bija lolana nuhja, tahda wisaugstaki apstiprinata resnuma, ka trihs tikai wareja eeet slintes stobrā. Pirmo weda dakteri Schakastki. Diwi saldati wiau weda, bet tee, kuri bija ar nuhjam, fta wiau pa kailo muguru, kad winsch pee teem nokluwa. Es redseju to tikai tad, kad winsch nonahja pee tās weetas, kur es stahweju. Tad es dširdeju tikai bungu dahrdonu, bet pehz tam, kad kluwa dširdama nuhju swilpschāna un fiteenu flana pa meesu, es sinaju, kā wiau wilka us slintem saldati, un winsch gahja, raustidamees un galwu grossidams gan us weenu, gan us otru pušt. Un reiši, kad wiau mums weda garam, es dširdeju, ka kreemu ahrstis teiza saldateem: „Nestit sahpiģi, ikehlojat!“ Bet wini tif fta, un kad wiau man paweda otrreiz garam, winsch wairs negahja pats, bet wiau wilka Schausmas bija paslatitees us wina muguru. Es peemeedsu azis. Winsch nokrita un wiau aisnesa. Pehz tam weda otru, pehz tam trescho,

pehz tam zeturto. Wifš krita, wifus aisnesa, — zitus miruschus, zits wehl dšihwus, bet mums wifu laifu bija jastahw un jastatas. Tas ilga seschas stundas, — no agra rihta un lihds pulksten sescheem pehz pusdeenas. Pehdejo weda pašā Sirozinskī. Es fen nebiju wina redsejis un nebuhtu pasinis, tā winsch bija nowejojis. Wifa wina frunklainā, noskuhtā feja bija bahli satgana. Melaimigā meesas bija wahjas, dseltenas, ribas bija redsamās pahf farutuschō wehderu. Winsch gahja tāpat, kā wifš, pee katra fiteena saraudamees un galwu raustidams, bet newaideja un stipri skaitija luhgschānu: „Miserere mei Deus secundam magnam misericordium tuam“.

„Es pats dširdeju,“ strauji nokehra Rosolowstis un, muti aisdarijis, sehza zaur degunu.

Leelatāis zilweks pašaulē — franzūsis J. Durors.

Ludwika, pee loga sehdedama, raudaja, azis ar drahz ninu aifflahjufe.

„Ir jums preeks aprastit! Swehri — swehri ween ir!“ Migurstis issauzās un, pihpi nomesdams, uslehza no krehsla un abtreem sokeem eegahja tumščajā gutamistabā. Akbina sehdeja kā atmeni fastingufe, wehrdamās ar azim tumščajā kaktā.

VIII.

Nahtoschā deenā no mahzibas mahjās pahrnahjis, Migurstis bija pahrsteiģts un eepreezināts par seewas isflatu, kura, kā wezos laikos, weegleem sokeem, ar mirdsoschu seju sagaidija wiau te un eeweda gutamistabā.

„Nu, Jusjo, Klausēes!”

„Klausos! Kas ir?”

„Es wīsu nakti domaju par to, ko Rosolowstis stahstija. Un es nolēmu: es newaru dšihwot tā, es newaru dšihwot te. Newaru. Es nomiršchu, bet nepalīšchu te.”

„Bet ko tad lai dara?”

„Zabehg.”

„Zabehg? Kā?”

„Es wīsu apdomaju. Klausēes,” un wīna tam īstahstija to planu, kuru wīna šcho nakti bija īsdomajuse. Plans bija tahds. Wīnš, Mīgurstis, aīsees no mahjas wakarā un atstahs uš Uralas krašta fawu šchinelī un uš šchineta wehstulī, kurā ušrakstīs, ka padara fēw galu. Sapratis, ka wīnš noshlīzinajees. Sahs mellet, pehz tam ūhtīs papīrus. Bet wīnš paslēpsees. Wīna tā to paslēpš, ka neweens neusees. Warēs tā nodšihwot kahdu mehneš. Bet kad wīšs nomeerinasees, wīni aīšbehgs.

Wīnas nodoms pirmā azumīrkli Mīgurstam īslīkās neīpildams, bet deenas beigās, kad wīna ar tahdu kaislibu un pahrleezību wīnu pahrleezinaja, wīnšch sahka tai peekrist. Bes tam, wīnšch bija ar meeru peekrist ari wehl tapehz, ka sods par neīsdewuščos behgschanu, tahds pats sods, kā tas, par kuru stahstija Rosolowstis, krita ari uš wīna — Mīgurška, sekmes atkal atšwabīnaja wīnu, bet wīnšch redseja, zīl pehz behrnu nahwes wīnai šche bija gruhsta dšihwe.

Rosolowstam un Ludwikai tika ustizets wīnu nodoms, un pehz ilgām apšpreešchanam, pahrgrošjumeem, labojumeem behgschanas plans bija īstahdats. No sahktuma grībeja darīt tā, ka Mīgurstis pehz tam, kad wīnšch tiks atšihst par noslīkuschu, behgtu weens pats, kahjam. Albīna atkal ībrauks ekīpaschā un norunatā weetā wīnu fastaps. Tahds bija pirmās plans. Bet pehz tam, kad Rosolowstis pastahstija par wīseem pagahjuscho peežu gadu neīsdewuščamees behgschanas mehginajumeem Sibīrijā (pa wīsu laiku bija aīšbehdšis un paslēpsees tikai weens lai-

migais), Albīna līka preekschā zitu planu — to, ka Jusjo, ekīpaschā paslēpš brauktu ar wīnu un Ludwiku līhdš Saratowai. Saratowā atkal wīnam, pahrgērbtam, wājadjetu eet pa Wolgas kraštu uš leju un norunatā weetā kopā eefahpt laiwā, kuru wīna nonomās Saratowā, un kurā nobrauks kopā ar Albīnu lejā pa Wolgu līhdš Astrachanai un pahr Kaspijas jūbru uš Pēršju. Šchis plans tika usteikts no wīseem un no galwenā norīkhotaja Rosolowsta, bet īsrahdijās gruhsti tahdu telpu ekīpaschā eerīkot, kura nepeegreestu preekschneežības wehribu un pa to starpu waretu eewētot fēw zīlweku. Kad atkal Albīna pehz brauzeena uš behrnu kapu Rosolowstam fazija, ka wīnai ešot sahpiģi atstahst behrnu pīhščtus fweščā pušē, wīnšch, pahrdomajis, fazija:

„Luhdsat preekschneežībai atkauju behrnu sahrku fēw līhdšī nemt, jums atkaus.”

„Ne, es negribu, newaru to!” Albīna fazija.

„Luhdsat. Gēlšch ta ir wīšs. Mehš nenemšim sahrkus, bet tajā weetā pataīšim leelu kasti un kaste eelīšim Jusēfu.”

Pirmajā azumīrkli Albīna atraidija šcho preekschlikumu, tik nepatīškami wīnai bija faistit krahpschanu ar atminu par behrneem, bet kad Mīgurstis jautri ušflaweja šcho projektu, wīna bija ar meeru.

Tā tad galīgs plans tika īstahdats tahds. Mīgurstis darīs wīsu to, kam wājadšēs preekschneeku pahrleezinat, ka wīnšch ir noslīzinajees. Kad wīna nahwe tiks atšihsta, Albīna eefneegs luhgumu par to, lai wīnai pehz wīhra nahwes atkauj atgreestēs uš dšimteni un panemt līhdšī ari behrnu pīhščtus. Kad nu wīnai dos ari šcho atkauju, padaris kaut ko līhdšīgu tam, itkā kaps tīktu atrakts un sahrki īsnemti, bet sahrkus atstahs fawā weetā, bet behrnu sahrku weetā preeksch tam pagatawotā kaste eewētofees Mīgurstis. Kasti ušlīks uš tarantafa un tā nobrauks līhdš Saratowai. No Saratowas wīni fēhdisees laiwā. Laiwā Jusjo īsahps no kastes, un wīni brauks līhdš Kaspijas jūbrā, bet tur Pēršja wāj Turzija un — brīhwība.

(Turpmat beigās.)

Meitene.

Es ūkaišta kā seedošča ahbele,
Kā ahbeles seeds mana dwehsele!
Man wāģi, kā sahrtenais ahbols twīhst,
Kad mehnešs krehslā smīhnedams flihgst!

Wīš krahfās mans wainags, kā ūaulains rīhts,
No gundegas, magones seedeem wīhts,
Un wīnā, kā mašinas ūwāģsnītes,
Dreb katrā seedā rafas pillītes.

Un koplajos matos, kā ešerā,
Mīrkst roses seeds ašmu sahrtumā,
Un kruhtis smarscho kā seedonis balts,
Kā eewu grawa, kad wehšma tur šchalz...

Es ūkaišta kā seedošča ahbele,
Kā ahbeles seeds mana dwehsele!...
Un ūapnainās ilgās ūstumst dwehsele:
Kaut buhtu es seedošča ahbele!

Witalis.

• Nelga eefsch Kristus — Emanuels Kwints,

Gerharta Hauptmana romans. (Berlinë, 1910. pee E. Fischera.)

Karlis Busse Welhagena un Klasinga mehneschraftstâ apstata Hauptmana jaunako romanu. Afsauksme skan schahdi:

Kad „Hanneles debefis braufschana“, schi no pasaules fahpem un debefu ilgam zaurauftâ, aifustinajofschâ fapnu dseja preefsch kahdeem feptinpadfmit gadeem parahdijâs karalifstâ teatri Berlinë, pahraf dedfgee fuhrojâs par to, kâ par Deewa saimoschanu, jo Hanneles drudfchu murgos fapluhstot pestitaja un deewinata mahzitaja fejs. Baumas par schi darba besdeewigo raksturu bija aifneegufschas pat keisarifsko dšimtu un tika teatri nosufhtis wezais Frommels, lai tas par to nodotu fawu fiaojumu. Tomehr schis freetnais wihrs atstahja israhdi dšiki aifgrahbts un aifustinat . . .

Bateescham ari naw wairs otra eewehrojama tagadnes dsejneeka, pee kura religiofais elements buhtu tik dšihws, kâ pee Gerharta Hauptmana. Wina dšihflâs tek deewbijigas, mistifkas seftanta-fleseeescha afnis tâpat kâ gerlizeetim Jekabam Böhman un bresfloweetim Angelam Silesium. Metahl no wina dšimtenes, Salzbrunas, atronas Gnadenfreijsa un Hernhute, brahu draudfes galwenâs weetas, ar kurâm dsejneeka mahtei bija fakari. Wehl stipraku eefpaidu uf jauno Gerhartu atstahja uftureschanâs pee stingri religiofeem radeneekeem un wihra rafchojumos it wifur nojauufschams, jif dšiki toreis tika kerta sehna firds. Eugâ „Pirms faules lehfta“ nabaga Helenei pee Hernhutes ir täs wifjaukatâs atminas; „Weentufos zilwekos“ wezais Bokerats leel ifdalit hernhuteefchu fpredikus; „Hannelë“ nomozitam un fadaufitam behrnam nostahjas preefsch azim muhschigâ fwehtklamiba lihds ar engeleem — schi muhschigâ fwehtklamiba, uf kuru zerë wezais deewbijigais tehws Hilde „Wehweros“. Jo dšifaks ir schâs semes posts, jo fposchakas pee nabageem un wahrgukeem ufseefmo ilgâs pehz debefim un fantafija, kas pahrpilna pretifstu juhtu, peeufufufes wifada mistifizifma un bibeles uifkatamibas, pahrfairinata no apokalifpas (Jahna parahdischanas) bildem un fajufufschâm mihtlam deen no deenas dedfigi fagaيدا atmalfas deenu, Kristus atgreefchanos, tuhftofsch gadu meera walfts atnahfschanu.

Kas dsejneekam jau no behrnu kahjam bija pasifhlams, kas wifam kâ tehwu mantojumâs jau atradâs afinis, tas wifis dabuja jaunu eerofofnajumu un apstiprinajumu, zaur religiofo kufstibu, kahda ap 1890. gadu pamodâs wahju dšihwë. Tas bija ap to laiku, kad Morijs fon Egidijâs nahja klajâ ar fawâm „Mopectnâm domam“ un mehginaja reformet dogmatufis un basnijâs tijibu; kad wifur apufstufi, kâ Johannes Gutzeits, gabja apfahrt pa semi un mahzija neween Kristum fetot, bet to ari gribeja iswest praktifstâ dšihwë. Schini, 1890. gadâ, Gerharts Hauptmanis rakstija fawu novelistifsko studiju „Apufstufis“. Ta nesneeds neko zitu, ka masu isgreefumu, pahris stundas ij schahda fapnotaja dšihwes. Tâpat kâ Egidijâs, tã ari schis apufstufis ir bijis ofizeeris; apreibuschu nesfai dro fajufhtu tas nu zeko apfahrt pahrfleezibâ, ka wifam zilweki jausmodina un ja-

atpefti, zeko pa Schweizijas sneega kalneem un dšird behrnus aif fewis flepeni fchulstam: „Kungs, Jesus!“

Schi flize bija pirmâis lihdsjuhtibas leetus, kas dsejneeku faifstija pee scheem mistifkeem fapnotajeem un Deewa mekletajeem. Dihglis gan tahlaf neattihstijâs, bet wifsch palifa dšihws un jau 1896. gadâ wifpahf runaja, ka Hauptmanis strahdajot pee dsejas darba „Kristus“. Pateescham jau toreis rakstifas pirmâs nodafas no romana, kas tagad isnahjis. Un Schweizjes sneega kalnos, pee kureem bija peekehufsches „apufstufi“ flati, schi jaunâ darba waronis eet bojâ: „Nelga eefsch Kristus, Emanuels Kwints.“ Emanuels Kwints naw bijis ofizeeris. Wifsch ir ahrlaulibas behrnâs, ko mahte peewedufe fawam laulatam draugam, kahdam galdneekam; wifsch fkreem basam kahjam; tilpat kâ masâ Hannele, tas nahf no Schlesijas deewbijibas dahfseem. Strandâs tas eet pa pasauli, bet ir kahds uguns schini weenteeft eededsees, brihnifski tas fpiigufo zaur wina flifto un nabadfigo meefas traufu. Ari wifsch zilwezi grib ufmodinat un atpeftit, uf atkafhta turgus wifsch mudina uf atgreefchanos no grehfeem un grehku noscheloschanu, un fawadâ newainibas un weenteeftibas dwafscha, kas ifeet no wina, tam peewed mahzefkus taifni no nabadfifgakâm aprindam. Dee ir nabaga wehweri, amatneeki, konterbandifsti, kas wifam feko un tika wehl zaur teem Emanuels Kwints teef ufwadits uf fawa liftena zeka. Tâpat kâ behrni jitreis farkanbahrdim apufstufim fchufstefa pakaf „Kungs Jesus“, tã tagad Emanuela fanatifkeem peeefritejeem uf dihgst domas, ka galdneeka dehls no Buhtfchufkalneem ir Jesus, kas atkal ufzehlees, un ir aifustinajofchi un schaufmigi tamlihds, ka tee wifam tij un wifam pazeefsch, ir fagrabhti no wina un wifam kalpo. Schis religiofâs eedomas fugeftiwais spehls ir apfehlots tik meiftarifski, ka mums nenahf prahtâ fobgaligi fmeet. Pamasam Emanuels, kas pirms par to isbijees, teef eerauts schini wirufi. Lihgsnâ preekâ, un pirms sfaidri fimbolifstâ nosihmë, tas juhtas kâ garâ atdšimufschais, kâ Kristus, kas atkal g a r â peezehlees. Bet lai gan wifsch wehl nenoguris un ismifufschu dedfibu fcho atdšimufchanu isfšaidro un fajufht kâ tihri garigu: weenteeftiba, waretu fajit fmagais meefstufums no wina mahzefku pufes itkâ fwins peekehrees pee wina fpahrneem, nespehj fapraft wina augstako pateefstbu un redf to dotu meefâ, kas ir dots tika garâ. Tas farkano Emanuelu nomahj; wina pestitaja apfina top arween rupjaka, lihds tai pahahpei, ka wifsch speests peemehrotees fawas semafâs un truhzigakâs draudfes rupjâm un fpiigtâm praftbam. Un tika tad, kad schis galdneeka dehls tura fewi par meefgo Kristu, wifsch no schi mulka, sfaidrâ nelgas, kufam peedereja wifas muhsu juhtas, top par geki, ahfprahtigo, kas atrahfjees no fawas semes pamateem, uf fweefschas semes, Schweizjes ledus klajumos eet bojâ.

Jau „Apufstufi“ bija aifrahdits uf fcho pŕŕhologifto attihstibu. Apufstufim, kufam behrni feko tijibâ, pahahwibâ, tahdht, ka domâ redsam ko jaunu, ahfrahfhteju un brih-

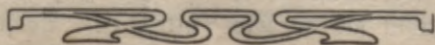
nischfu, us reisi top skaidri saprotams, „kadeht praweeschi, ihsti zilweki, leeli un skaidri tik beeschi beigās top par prasteem krahpneeteem“. Ari Emanuels Kwints, schis „nelga eefsch Kristus“, kursch ir ihsts zilweks, tik leels un tihrs neet bojā deht saweem preteneeteem, un ari deht eenaidneeku soboschanās un apsmeekla, bet deht sawu mahzeku fanatiskas, karstas tizibas, kas no subjektivas pateešibas istaifa objektivus melus.

Temats uskertis un iswestis ar leelu weentahrschibu, energiju un pahrdroschibu. It wisur redsams, ka darischanas ar augstas schkiras dsejneeku. Muhfu zilweku dšihwe tik eefschiji, ka ahreji ir stahdita zeeschā paralelē ar pestitaja dšihwi. Weentahrschā zilweka tehla jau Kristus beeschi fastopams modernā dsejā: pee Fransena tas parahdas gandrihs kā holsteineeschu semneeku puika, Hauptmans leel winam staigat kā nabagam basam kahjam pa Silefijas kalneem. Ari „Giersdorferas pestitajs“ ir jumprawas dehls un sauz tas par tehru kahdu galdneeku; ari par wina behnibu un jaunibu mehš waj so sinam: tikai kad tas sahł mahzit un spredikot, tas parahdas sawā pilnā sposchumā. Ari winam nizinatēe peebeedrojas kā mahzēki un atstahj sawu amatu; ari winšch dara brihnumus waj wismas leetas, kas wina ustizameem israhdas kā brihnumi; ari winam tuwojas brahlis Natanaels, kas runā bahrgu walodu, fkarbs Zahnis Kristitajs — un winu kristi; ari winšch behg „tufnesi“, weentulibā un teel kahrdinats un nonahł lihds pat paklihduschas meitas apschelofchanai un pazelchanai, deewnama tihrischanas dufnu bahrdšibā, gahjeena us Jerusalemi-Breslawu, atwadischanas meelasta un kahju masgafchanas. Emanuela Kwinta zelsch neween wisa ta pehzekas, bet ari zitadi lokaliseta atkahrtofchanas no pestitaja dšihwes, kas aprakstita ewangelijā. Netrubst ari Sudasa, kas pafaras.

War jau buht, ka toti religiosi zilweki jau pee knapi kā aisrahditām paralelem ir jutuschees sawā sinā nospeesti. Bet es netizu, ka grahmata waretu to attaisnot waj pat nostiprinat. Taisni tam pretim; es atronu, ka religiosi kristiga puse, kas it dabigi tematā wairaf isjekas, apstrahdata netik ween ar godbijibu, bet ar tahdu kwehli un firsnibu, kahdu ween religios zilweks war sadabut is wiseem saweem firds dšikumeem. Te mana to mantojumu, kuru neweenam newar eedot, ne ari no kura kahds ihstenibā nemot war gluschi atswabinatees. To war isklaidrot pa datai ar scho parahdibu, pa datai ari Hauptmana leelajām dsejas spehjam, tā ka winam nekad nenahł prahtā eelastees schahdi waj tahdi satirā — ne nu us satiru pret nelgu Emanuelu Kwintu un wina tizigeem, ne ari us satiru pret pretejam walsts un basnijas waram. It fewischli no pehdejās tas ar sinamu bailibu iswairijees. Waretu gandrihs fazit, ka Gerhards Hauptmanis sawu Emanuelu Kwintu tehlojis pirms gluschi tihru no sawas leelās pilnās dsejneeka firds schi wahrda wisstaisatakā nosihmē, neraugotees

ne pa labi, ne pa kreisi. Bet beidsot winam tomehr usnahfufe par to tā ka nospeestiba un bailiba. Winam warbuht tomehr bijuschas bailes, ka weenteeffgas deembijigas firdis tomehr waretu justees apbehdinatas, waj ari pahraf dedšigi Bianas fargi waretu tikt aiskaitinati, un tadeht tas, kā rahdas, wehl schur tur eepinis pa wahrdam un teikumam, kas nowehrstu ikweenu pahpratumu. Kur, peemehram, romanam parahdotees schurnalā, tas tika nosaukts weentahrschi par „Emanuelu Kwintu“, grahmata wina nosaukums jau no pascha sahłta gala tika apšihmets ar „nelgu“, un nepeeteel ween ar to, ka ari tekstā tas pastahwigi teel dehweš par „nelgu“, par eedomigu, flimu pahrschiletu zilweku, kas „nepareisā“ kahrtā nodšilinajees swehtos rakstos, neween tas, bet Hauptmanis ari tehlojumā un pee gabijuma ari sawā gala wahrdā, nostahjas redsami walsts un basnijas autoritatu puse pret sawu waroni. Kad brahlis Natanaels Emanuelu Kwintu nokristi, pee kam abus fagrahbj zehls fwinigums, dsejneeks wehl wahrdu pa wahrdam pee bilst: „Naw peekaujams, ne pawisam, ka tee likās pawedinatees, pahrahdat ko nedširdetu, gahnischanu, ko likums stingri foda!“ Ari zitadi tas toti bailigi grib iswairitees no katras kopibas ar scho „nelgu“ un isflehgt ikweenu tendenzi, par kuru waretu fuhdsetees. Zaur to gandrihs eeweeschas schelofchanās paschā darbā. Siltums, lihdsjuhība, firsniba, kahdu dsejneeks dewis Emanuelam Kwintam, nefaskan ihsti ar wina nosodischanu, kas jau no sahłta gala teel isdarita wisabeem nosaukumeem un blatus peefshmem, un weenteeffgā firds ne bes eemesla war jautat, kadeht tad Gerhards Hauptmanis, ja tas sawu waroni eeskata tikai par nelgu, ir isfchēedis pee wina tikdaudi mihlestibas un puhlu.

Apbrihnojama pee schi beesā romana ir neapstufē energija, kura ne azumirli neatkaphjas no israudstā temata, un kura, lai gan pastahwigi pulzets un pahrwaldits leels pulks kauschu, tomehr arween paleel pee Emanuela Kwinta. Ne kahdas episodes rakstneeku newar iswikinat no wina zeka. Brihscheem ir gan tahda fajuhā, itkā wiss isstandes spehzigā beigu afordā un itkā lihds ar waroni isfktu un maldinatos pats fewi wiss romans. Tomehr zitads isnahkums gan naw eespehams, un wehl jo wairaf, kur mums jateel galā ar farkano Emanuelu, wina attihstibu no geķa lihds nelgam un peekrahptam krahpneekam. Un beidsot wehl kahds wahrdrinsch par paschu stilu. Schis stils arween weentahrschs, nekad neustrihtofschs; tas mekle un naw skaisis par fewi, bet padodas arween paschā leelai, tikai ritina un schketina tahlak, tā ka zaur winu ne azumirli netopam nowilkti fahnus. Ne no wina teel ustureta fajuhma waj wismas pawairota, bet ta iszekas weenigi no paschas darbibas. Katrā sinā romans ir tik eewehrojams, ka tam nedrihstetu paeet garam ir tad, ja us wina titula lapas nebuhtu šihmets muhsu tagadnes pirmā dsejneeka wahrds.

Apfkats.

Saweem lafitajeem.

Ar scho pasinoju saweem lafitajeem, ka ar 29. dezembri, libds turpmakam „Mahjas Weefis“ pahrtraufs isnahkt. Seemas svehtku sveizeens libds ar to buhs ari wina atwadifchanas sveizeens. 60 gadus „Mahjas Weefis“ strahdaja zensdamees usturet daschado tautibu meermihligo fapraschanos, ka muhsu wezaja Rigā, tā ari us laufeem un no godigas zihnas nekad neiswairijās.

Kas „Mahjas Weefis“ gribeja buhtschai latweeschu tikumiflās un fainneeziplās attihstibas laimeta, to winsch fina, zil tahl winsch scho sawu peenahktumu ispidbija, par to nahlotne nodos sawu spreedumu.

Patihfamā atminā man paliks weenmehr tas laifs, kur Dr. Karlis Ballods, tagadejais Berlīnes profesors, kopā ar wina swaini Dr. P. Sāliti bija manu zenteenu pabalstītaji un eewehrojamafee libdsstrahdneeki.

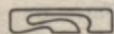
Iffaku sawu pateizibu „Mahjas Weefa“ uftizigajeem lafitajeem un wiseem pahrejeem wina labwehteem.

Dr. P l a t e s.

„Mahjas Weefa“ lafitajeem un libdsstrahdneekfeem.

Kad preeksch pahra gadeem godajamais „Mahjas Weefa“ isdewejs mani aizinaja atkal usnemtees „Mahjas Weefa“ wadibu, tad to ar preeku dariju, jo labpraht tikās strahdat pee Dr. Plates kga, kuram muhsu, latweeschu, finatniflās un daiftraktneezibas literaturas un attihstibas sinā til leeli un paleekami nopelni, ka neweenam zitam latweeschu grahmatu un awischu isdewejam. Bet deemschehl redakziju wareju usnemtees tikai pagaidam un ari wifus sawus spehkus nespehju seedot tikai schurnala wadibai, ka tas buhtu bijis wajadfigs, jo diwu muifschu fainneeziiba praftja dauds laika un puhku. Istrahdijās, ka nedetas schurnala un diwu lauku fainneeziibu wadiba bija pahraf gruhti saweenojama un stipri bojaja weselibu. „Mahjas Weefa Mehneschraftja“, sawa dahrgā lolojuma atjaunofchanu gan labpraht buhtu redsejis un mehnescha schurnala wadifchanu usnehmees, bet tas tagad nebija eespehjams. Talab, wifus apstahklus eewehrojot, atfazijos no „Mahjas Weefa“ tahlakas wadibas un eeteizu ka sawus pehznahzejus zitus spehkus.

Dr. philos. P. Sālits.

Walsts domes darbiba.

13. dezembra fehdi wadija knafs Wolkonffis. Molafija telofchas leetas, to starpā eefschleetu ministra wehstuli libds ar norakstu no ismellefchanas protokoleem par walsts domneeka Kropotowa pretlikumigeem darbeem pagasta rakstwefcha amata. Domes padome leef preekschā, leetu nodot pirmās nodafas zaurfkatifchanai, kura pahrbaudijufe Kropotowa wehlefchanas pareifibu.

Bulats (darba gr.): schi wehstule ir waldibas kara gabjeena turpinajums pret oposizijas walsts domneekfeem.

Peepraffjums buhtu bijis weeta, ja buhtu eefuhtrits libdsi likumigā spehka nahzis teefas spreedums, waj wiskmas leh-mums par nodofchanu teefam. Bet ismellefchana, pahrkahpjot wehlefchanas noteikumu 87. un 88. pantu, isdarita no semes preekschneeka, kuru Kropotows nesen no domes tribines apwainoja par nodofku „isdaufifchanu“. Kropotowam naw sinami nekahdi wiltojumi ne rakstwefcha amata, neds pee domes wehlefchanam.

Balfojot nolem leetu nodot domes I. nodafai. Tad pahrgahja us projektu par normalo atpuhtas laiku preeksch tirdsneezibas kalpotajeem. Par pilnu svehtheenas meeru issakas Rowatenko un Preedkalns, pret to Karjakins, Motowilows un Guffins.

Balfojot dome atraida wifus eefneegtos pahrlabojumus un papilduajumus. Tad, isejot pa durwim, ar 179 pret 110 balsim atraida 9. pantu komifijas redakzija, un beidsot ar atklaktu balsofchanu sifhmitem, ar 135 pret 84 balsim, peenem pantu schahda weida: tirdsneeziba un darbi 1. pantā minetas eestahdes stahw meerā wifas svehtheenas, leeldeenās un seemas svehtku otrās deenas, jaungada un semneeku brijwlaifchanas deenas.

Bes debatem peenem projektus par Petera Leelā papiru un wehstulu isdofchanu un 3 jaunu semes mehneeku skolu dibinafchanu, atraida projektu par pilsehtu peenahktumu, artilerijas ofizeereem dot dsihwofkus artileriju noliktawu turumā. Referents Prozenko nobeids sawu pagahjufchā sehde eefahkto finojumu par kanalisazijas un uhdenswadu eerihzibu Peterburgā.

Protopopows peepraffjumu komifijas wahrdā pafstaidro: Komifija sawā laika peenehma peepraffjumu, kadehl waldiba nesper wajadfigos fokus toleras apfaro-fchanas labā. Peepraffjums bija pilnigi pamatots. Galwas pilsehta saude dauds tuhftofschus zilweku dsihwibu un miljoneem darba deenu. Walstij zekas miljoneem sauderumu tikai tadehl, ka Peterburgā naw kanalisazijas un ka ar uhdeni ta apgahdata gluschi nepeeteofochi. Tā ka waldiba eefneedsa scho projektu, peepraffjuma eefneedseji nehma to atpakal. Beigās runatajs issaka zeribu, ka schis domes eerofnatais projekts drihsumā eeraudsis deenas gaismu. (Applauff).

Eefneeds preekschlifumu aprobeschot debates. Grafis Bobrinkis I. (lab.) issakas pret to. Pee balsofchanas israhdas, ka sahle naw peeteofochi dauds deputatu. Paf-ludina pahrtraukumu un pehz tam preekschlifumu atraida ar 96 pret 76 balsim.

Kapustins (oft.) attehlo ahrlahrteji fliftos Peterburgas sanitaros apstahklus un salihdsfina to ar nekulturelu zilweku, kas peesawinajees tikai kulturelas ahrejās sifhmes un apgehrebes pehz pehdejās modes, bet kas nemaina weku un nemasgajas. Walsts galwas pilsehtai ari sanitara sinā jabuht par paraugu. Ar likumprojektu walsts peespeesch pilsehtas waldi pee fanitates darbeem, bet waj gan doti preeksch tam ari wajadfigo libdsseku awoti — kanalisazijas nodofki. Projekts japeenem.

Grāfs Uwarow (progr.): Likumprojekta aistahwi runā, ka Peterburgā breefmigi sanitarē apstahki un ka pilsehtas walde lihds šchim neta naw darijuse, un nahk pee nepareisa flehdseena, ka pilsehtas waldei jaatnem winas teešibas un wiša leeta janodod tšchinowneeku rolās. Pateesibā flehdseens waretu buht tikai tahds, ka tagadejo pilsehtas preešstahwi fastahws naw apmeerinoschs un ka wajadšigs to pahrgrofit. Labakee draudi pret pilsehtas waldi buhs, ja tagadejo pilsehtas domi atlaidis.

Kutlers (lad.): Peterburgas apstahklus wislabaf uslabos, ja uslabos pašu pilsehtas pašwaldibu, pašplafšinot galwas pilsehtas eedšihwotaju wehleschanu teešibas. Wiši nelabee apstahki bija pilnigi atkarigi no eesšleetu ministrijas, kura tagad tih bahigi apšuhds pilsehtas pašwaldibu. Likumprojekts ne no praktiskās, ne no teoretiskās pušes naw peenemams, praktiski naw nemas peewilzigi, ka kanalizaciju eerihšos waldbiba, un prinzipieli ar to nems daschas weetejās pašwaldibas pamata teešibas un kompetenži. Pee tam reforma pilnigi neištrahdata finansielā šinā.

Gesahk runat barons **Tšcherkafow**s, bet wehla laika deht fehdi flehds.

Rigas Latweeschu Beedribas Derigu Grahmatu Nodala

ari nahkamā 1911. gadā turpinās šawu darbibu, kura atraduse pašu atšinibu ari tahki pahr muhsu šchaurās dšimtenes robescham, isdodama joprojam wispahrdērigas un weegli šaprotamas grahmatas, kas tautu waretu wešt pee wispušejas attihstibas, kura ir wifas labklahjibas un spēhka ihstais awots. — Nodala lihds šchim isdewuse katru gadu labu pulku grahmatu, tā ka katrs abonents par eemafato 1 r. dabujis grahmatas lihds 2 rbf. wehrtibā un par eemafatām 50 kap. — grahmatas apmehram 100 kap. wehrtibā, neeškaitot pasta naudas, kas isdota par grahmatu peesuhšichanu mahjās. Tas Nodakai bijis tikai tapehž eespehšjams, ka daschadas eestahdes pabalstijuschas to gadu no gada ar eewehrojamām naudas šumam un ari tapehž, ka wiši Nodakas tuwakee darbineeki ispilda šawus daschbihd toti gruhšos usdewumus beš masakās atlihdsibas. Wisus winus lihds šchim un weenmehrwadijuse un stiprinajuse zeescha pahreleziba, ka muhsu tautas kreetnakee dehli un meitas juht Nodakai lihds un labprahst pabalsta to winas zenteenos, štrahdat un gahdat par muhsu tautas wispušēju attihstibu. To Nodaka zer ari turpmak no šaweem labwehteem un tapehž wina usajzina un lihds katru, kam dahrga muhsu tautas attihstiba un labklahjiba, nahkt tai palihgā waj nu abonejot winas grahmatas, waj pamudinot šawus pašinas us to, waj ari ašrahdot, kahdas grahmatas deretu isdot, waj eesuhštot noderigus rakstus un t. t.

Kopoteem spēhkeem ir leeli darbi isdarami jo weegli!

Mahkofchā gadā Nodaka isdos pirmā ferijā:

1) **Elektriba**. No insch. technologa K. Buscha. Ar daudš šihmejumeem.

2) **Mełgunowa**: Austrumu šenatne II. d. Ar šihmejumeem un karti. Pāpildinata pehž jaunako pehžtjumu panahkumeem.

3) **Pameschu un ahrem**, wadonis dabas nowehroschanā, wirškolotaja B. Landsberga šarastits. Tult. R. R. Ar daudš šihmejumeem. I. dala, pirmais un otrais gads.

4) **Š. Krodseeneeks**: Raksti is Baltijas wehstures I. Autora redigeti. 1) Kas ir latweeschu wehsture? 2) Par šemgaleescheem. 3) Kā muischneeku kahrtā Baltijā zehlusēs un attihšijusēs. 4) Leelais leelšungs un masee leelšungi.

5) **Šr. Šillera**: Walenschteins I. pufe. Walenschteina nometne. Pifolomini. Maina tult.

6) **Šittautu rakstneeki XVII. Legendas**. Lejas-Kruhmina šakopis. Legendas iswehletas no šweedru, polu, španeeschu un ebreju literaturam.

7) **R. Klauština**: Šemneeku břihwlaischana Kreewijā un Baltijā. Šaturs: Kreewija un Baltija wehstures šaktumos. Kreewu knaši un lehnšungi Baltijā (biskapi un ordenis). Wasaki, bajari, břihwee šemneeki, kalpi, kalponeš, bahreni un šehrdeeni. Wehrgi. Břihwibas jehdseens šedalisma laikos. Kur meklejama nebřihwibas šatne? Šemneeku aššardšiba. Winu parahdi. Atškats us klauschu šaktumeem Kreewijā, Baltijā un Leetawā. — Ordēna gals un jaunās nazonalās walstis. Muischneeziba un kara spēhšs. Potu walsts eespaids us šemneeku šahwokli Baltijā. Pirmee klauschu likumi Kreewijā un Polijā. Šweedru laiki Widšemē. Leelais šemneeku karsch. Šemneeku un muischneeku šahwoklis pehž kara. Kreewijas eespaids us šemneeku šahwokli. Pirmee reformu mehginajumi. 1765 gada noteikumi. Muischneezibas pušini šemneeku labā 18. g. š. beigās. 1804. g. likums. Šemneeku břihwlaischana Baltijā. Šemneeku un muischneeku šahwoklis 19. g. š. pirmajā pušē. Šaimneeziskā krise 19. g. š. widū. Leelais reformu laikmets. Šemneeku reformas Baltijā un Polijā. Atškats us šemneeku šahwokli wispahrw austrumos lihds jaunakeem laikem.

Dtrā ferija („Šaunibas raksti“).

1) **Andersona pašazines IV**. Apšschu žehšaba tulkojumā ar daudš šihmejumeem. — Šaturs: Šchilštawas. — Leelais Klahws un masais Klahws — Nefmutais pihlens. — Paštahwigais alwas šaldatinsch. — Lini. — Šneedšenite. — Danis Šolgers.

2) **Muhsu tautas teikas un pašakas VI**. Ar daudš šihmejumeem no G. Brenzena. Šaturs: 1) **Peeburweem**: Burwis nobur burwi. Dewinas gailu galwas. Burwu šehninsch. Weefulis. Mantas redšetajs. Šeschkawas šehninsch. II. **Parpuhšeeem**: Parpuhki. Mikelis. Nabagā brahša dširnawinas. Kā brahšis puhki pahrwār un mahšas isglahbj. III. **Parwillšatšeeem**: Šudraba ahbols. Žehrgata ar šakteem labi šmekl. Štiprajam tairniba, gudrajam padoms. Ššitis. **Raksta**. IV. **Parwadatajeem**: Dššprahšis. Par

putniņu, kas bagatneeku upē wifinajis. No tehniņa dehis peeredseja. Baltee wihriņi un melnee wihriņi. Puiķis un tehniņa meita. Maltas zirtejs.

3) Greeku un romeešču waronu teikas. Ar daudš simejumeem tekstā.

4) Sirdsiņš Garaufis. Tulsojums is freewu walodas. Ar ilustracijam.

5) Lunfewitšča: Sneega un muhschiga ledus widū. Ar daudš simejumeem. Tulsojis Sundu Peteris.

6) R. Klaustinsch: Pumpurs dsihwē un darbos. Pumpura jaunības laiki. Pirmās gaitas skolā. Pumpurs jauno laiku krustjēkā. Kā Pumpurs nodibinajis tautisko dseju? Pumpurs šwešumā. Wina dsihwes gals. Pumpura wispahrigā nosihme.

7) Helenes Spieker: Meega karaleene. Behrneem IX.

8) M. Steepzowas: Sirneki. Tulsojis S. Uhdriš. Ar ilustracijam.

Nodaka patur tomehr tešibu, darit schini pahrskatā pahrgrofsjumus, ja tahdi, raugotees us lihdsfkeem un ziteem apstahfkeem, gada laikā israhditos par wajadšgeem, pee lam Nodaka, kā tas pats par sewi protams, isdos nahkamā 1911. gadā ne masak grahmatu, kā katru gadu lihds schim.

Nodakas apgahdibā no 1907. g. sahuma pahrgahja ari latweeschu „Konwersazijas Wahrndniza“. Scho leelo darbu grahmatneezibas laukā lihds schim nespehja weikt neweens no muhsu grahmatu isdewejeem. Nodaka zer winu godam turpinat un beig, jo ar to reis buhs ispiditš muhsu grahmatneezibas robs, kuru lihds schim sah-pigi fajuta katrs ihstš grahmatu draugs. Jawehlas, kaut ari scho isdewumu weizinatu, abonejot un eeteizot wiš muhsu grahmatneeki un awišču laštaji, kureem „Konwersazijas wahrndniza“ nepezeeschami wajadšiga rolas grahmata.

Aboneščanas noteikumi:

Nodakas grahm. I. ferijas abon. malka 1 rbf. — 1. gadā.

II. „(„Jaun. raksti“) — „ 50 „ „

Konwersazijas Wahrndnizas abon. malka 3 „ — „ „

Peesihme. Konwersazijas abonentu malku par weenu gadu (3 rubti) war eemafat ari pa datam: 1 rubli it pehz tšhetram burtnizam. Patlaban isnahs 68. burtniza. Konwersazijas Wahrndnizas pirmee 5 gada gahjumi (12 burtnizas katrs), dabujami pa pastu peefuhtot pa 3. r. katrs. Pirmee 4 gada gahjumi dabujami ari diwos glihtoš sehjumos par 7 rbf. katrs.

Abonenti, kas us weenu adreš parafsta wišmas 10 efsemplaru grahmatu waj „Konwersazijas Wahrndnizas“ dabu weenu brijweksemplaru. Wehstuku un naudas suhtijumu adrese: Гop. Рига, Латышское Общество, въ комитетъ по изданію полезныхъ книгъ. Abonentu naudu war eefuhtit ari pastmarkās. Maudu un apstallejumus sanem Rigas Latweeschu Beedribā, Nodakas telpās, katru darbdeenu no 10—2 deenā un no 4—8 wakarā. Tajā pašā laikā tur war dabut pirkt Nodakas isdewumus, kā ari eewahft par Nodaku wajadšigās siņas.

NB. Wišus toš, kas wehletos Derigu Grahmatu Nodakas darbus wezinat, lihds peepraft abonentu sawahščanas listi us augščā minetās adreseš. Gadījumā, ja listes nebuhtu pee rolas, abonentu wahrduš un adreseš war ari atsihmet us weentahrschā papira gabalina.

Rigas L. B. D. G. Nodaka.

Lauksaimneezibas mašchinu eeweschana. 9. de-zembri walšs padome apspreda likuma projektū par to, ka pagarinams termiņsch lauksaimneezibas mašchinu eewe-

ščanai Kreewijā bes muitas. Walšs padomes tirgotaju un ruhneeku grupai, kā „Now. Wr.“ siņo, schis projekts nemas naw patizis, tadeht ari Timirasews isteizees par projekta atraidščanu, tadeht ka tas laite Kreewijas ruhneezibas interesem. Us to Bichno aishahdijis, ka scheem eestateem absoluti newar peekrist: Kreewijas ruhneezibai jau tā peeschkirti wisadi atweeglinajumi, bet semkopibai nelahdi. Kreewijas semkopibai bes tam wehl jazihnas pret ahrsemju agrareescheem un protezionismu. Behz garakām debatem walšs domes komišja peemehma likuma projektū.

No Planizas. Meti gan tur buhs tit taupigi un preeschsihmigi pagasta tehwi, ka planizeescheem. Ir taifni apbrihnojams, ar kahdu ruhpihu wini raugas us to, lai wairotu pagasta materialo labklahjibu, gahdatu par to, lai pagastam nebuhtu daudš isdewumu par skolās, skolotaju u. t. t. uštureščanu. Nowehrojusch, ka skolotaja leetoschānā atrodas tihri paglihtš pļawas gabalinsch, tehwi nospreeda to winam atnemt un isleetot pagasta labā. Leeta ar scho pļawas gabalinu nu sekoscha: Minetais pļawas gabals agral peedereja weetejās muiščas ihpašchneekam nelaiķim St., kusch to dewa pagasta skolotajam leetoschānā par muiščas kalpu behrnu mahzischānu. Kad St mira, pļawa pahrgahja pagasta ihpašchumā un pagasta tehwi nolehma to atnemt skolotajam Kalninam. Skolotajš ar to nebija meerā un leeta nahja meerteesā, kura peespreeda Kalninam par labu 36 rbf. un 15 r. teesu isdoschānas. — Interesanti buhs redset, ar kahdām azim nu tehwi rahdisees pee skolotaja, kuram tee welti gribeja atnemt pļawas gabalu un japeesihmē, ka tās paščas „taupibas“ deht alga ari skolotajam wisai masa.

Rigas Latweeschu Beedribas jauno namu eefwehtija festdeen, 18. de-zembri. Pa wezu wezam paradumam runās flaweja latweeschu weenprahhibu, flaweja Rigas Latweeschu Beedribas darbineeki weens otu. . . „Un tas ir notizis. . .“ issauzas swinigi „Latwija“, pašneegdama saweem laštajeem zukurotu swehtku aprakstu awiseš eewadā. . . bes gala. Ja, tas ir notizis. Latweeschu Beedribas wadoni paleek uštizigi sew un sawām wezu wezām tradizijam ari schai jaunajā namā. Tas pats wezu wezais schkiru gars parahdijās i schinīs jaunā Beedribas nama eefwehtischānas swehtoš, kahds tas waldija ar schai wezajā namā. . . Beedriba, jauno namu eefwehtot, newareja attureteeš schkirot latweeschus schkirās un „rangās“. . . Beedriba, sawu jauno namu eefwehtot, bija eeluhguse us teem it wišus wahžu laikrakstus. Progrewai „Jaunai Deenas Lapai“ — nemas jau nerunajot par schurnaleem („Sglihtibu“ u. z.) — schahda eeluhguma nebija. Norahda zaur to Rigas Latweeschu Beedriba, ka wis-pahreju Latweeschu intereschu aishatahwe, par kahdu wika sewi dehwejas, ta itin nemas naw. Latweeschu weenoschānas sihmogs, ar to schi Beedriba lepojas sawā ahrpus beedribas isfahrtne — tahtu prom no Beedribas eelšchejeem darbeem Raksturigi, ka Rigas Latweeschu Beedriba sawā namā gan war omuligi kopā lihgsnotees pat ar reakcionareem wahzeem, bet ar progrewem latweescheem ne. Kā lai nu wina, kas nestahw par progrewu, waretu pahrshtah muhsu tautas intereseš, tautas, kuras wiša gariga un laiziga labklahjiba war tit pastahwet progrewā. Wišs mums, kā tautai, wehl tit ja-eeguhst nahkotnē.

Rigas Latweeschu Beedribas Sihibu Komišjas sehde peektdeen, 10. de-zembri, par nahtoschā gada wafaras sapulšchu referenteem eewehleja gandrihs wišus toš pašchus wejos, pagahjuschā un agralo gadu referentus. Belekristikā — R. Klaustinu, nedelas laikrafsteem un mehneschrafsteem — Kaudsites Matifu, deenas laikrafsteem —

atnemot winam wifas fewifchtas teefibas, kurā sodā eestai-
tija 2 gadus preefshijmekleschanas zeetumā pawabito laitu,
kā ari nolehma peedfihht no wina kronim 18,974 r. 83 t.
iffchkeestās naudas.

Wefenberg. Kā Neweles awifes fino, 12. dez.
netaktu no Wefenbergas pilsehtas meščā bij atrasts Alpu
semneka Anſcha Silaota lihķis. Lihķis atrasts tikai kreklā
un ar ſchalli ap kalu, kura bijuſe faſchmaugta. Zimekle-
ſchanā iſrahbijees, ka minetais Silaots 9. dezembri bijis
Wefenbergā pee Neweles apgabala teefas delegazijas, kur
ar diweem pretineekem iſlihdſis, ſanemdams no teem it
no katra pa 95 rbf. naudas. To nu kahdi nepaſihſtami
ſinajuſchi un tam uſ mahjam zetojot uſbrukuſchi, noſlep-
kawojuſchi paſchu un nolaupijuſchi minetos 190 r. naudas
un apgehru.

No Peterburgas fino, ka feſtdeen, 11. dezembri,
igaunu luteranu draudſes lubgſchanas namā, daſchās werſtes
no Wolofowo ſtazijas uſ Baltijas dſelfszela, notureta deew-
kalpoſchana, pee kam weetejais mahzitais peenehmis deew-
galdneekuſ. Pirmā deewgaldneeku peeneemſchanās baſnizas
kalps aiſ pahſtatiſchanās ſamainijis pubeles un bikeri
wihna weetā eelehjis kahdu ſkabi, kura tiluſe leetota baſ-
nizas trautu tihriſchana. Pehz deewgaldneeku peeneem-
ſchanas tee jutufchees nelabi. Saſlimuſcho pawifam bijis
22 zilweki, 4 no wineem leelās mokās nomi-
ruſchi, 7 atrodotees loti gruhtā ſtahwołki, pahrejee at-
weſefojotees. 15. dezembri uſ notifikuma weetu no Peter-
burgas iſbraukufchās teefu eestahdes.

— Peterburgas teefu palata atzehla preſes leetu ko-
mitejas lehmumu par „Stolitſch Dtkliki“ 4. num. kon-
fiſjeſchānu. Schim lehmumam prinzipliela noſihme tai ſinā,
ta laikrakſtu konfiſjeja deht deputata Bulata runas walſts
domē par muifſcheezibu, un preſes wirſwalde praſija, lai
laikrakſta redaktoru ſauz pee atbildibas par weenas eedſih-
wotaju ſchķiras uſmuſinaſchānu pret otru.

Ahrſemes.

Gan nu ne keiſars, kā widus laikos wahzu keiſars
Indrikis, bet ſaſchu prinzis Maķis wehl muhſu deenās
gahjis uſ Kanofu! Leeta, lubh, ta, ka pee ſaſchu karata
nama peederigais prinzis Maķis, kuſch ir katofu teologijas
profefors Freiburgā (Schweizē), bija ſarakſtijis un iſdewis
kahdu darbu, kurā pahrunadams greeku un romeefchu katofu
atteezibas, eeteiza ſchim abām baſnijam ſaweenotees ſem
pahweſta wadibas. Tas nu wiſs buhtu labi un pahweſtam
patiktu, bet prinzis pee tam bija nokritiſejis wairafas ka-
tofu baſnizas dogmas un iſteizees, ka i beſ to atſihſchānas
greeku katofus waretu uſnemt romeefchu katofu baſnizas
paſpahrnē, ja til wini tā baſnizas galwu atſihtu pahweſtu.
Bet Romas katofu baſnizas warenajeem tahda ſaweeno-
ſchanās ir pretiga. Wini wehl arween gribetu, lai wiſi
pilnigi padotos pahweſtam, kuſch fewi uſſkata par apu-
ſtuka Petera pehznahzeju, lai gan apuſtulis Peteris, kā tas
ſinatniſti peerahdits, nemas naw Romā bijis un wiſa pah-
weſta wara talab dibinata til uſ teiſas pamata. Gan
Bahwils ir bijis Romā un tur ſludinajis Kristus ewan-
gelija mahzibas, bet ne Peteris. — Prinitſcha Maķſcha
rakſts katofu wareno aprindās ſazehla leelu faſchutumum un
rakſts „liķts uſ indetſa“, t. i. nolemts iſnihzinaſchānai.
Wiſa attihſtita paſaule nu ſagaidija, ka prinzim Maķim
buhſ til ſtingrs mugurkaulſ, ka wiſch nelozifees pahweſta
preeſchā, bet paliks pee ſawas pahrlēezibas un turēs pa-
teeſbu augſtaku par dogmam. Bet tas tā domaja, breefmigi
malbijās, wahzu prinzim nebija til dauds wihreſtibas, ka
tas ſpehtu uſſtahtees par ſawu pahrlēezibu. Ko gan pah-
weſts winam buhtu warejis darit? Sadedſinat kā ſawā

laikā genialo filofofu Dſchordano Bruno pahweſts winu
taf newareja. Deeniſchās maiſites ari prinzim netruhta
un profefuras ſaundeschanai preeſch ka ari nebija no ſwara.
Pehzpaſaule bet buhtu ſpreedufe, ka ari prinzim ir bijis
mugurkaulſ un paſcham ſawa pahrlēeziba. Bet prinzis
gahja uſ Romu, krita pahweſta preeſchā zetos, lubdſās
peedofchānu un atſauza ſawas domas un ſlubpſtija pahweſta
tupeli. Saprotams, ka pahweſts prinzim tehwiichki pee-
dewa un prinzis preezigs atgreesees uſ Freiburgu kā pro-
fesorſ. Zehdſeenu profefors neſinatneeku azis tahda iſtu-
reſchānās waretu buht aptraipijuſe, bet te japeeſihmē, ka
Freiburgas uniwerſitate Schweizē naw nekahda ihſta
uniwerſitate un wehl jo maſak tureenes katofu teologijas
profefuras krehſlam kas lopejs ar ſinatni un pateeſbu kā
tahdu Apſtahlu nepaſinejs warbuht ari waretu domat,
ka ſaſchu karata walſti eedſihwotaji ſtingri katottizigi un
tapehž prinzim bijis wajadſigs noleegt ſawu pahrlēezibu un
butſchot pahweſta tupeli, bet tā tas naw. Gluſchi otradi.
Saķijas eedſihwotaji ir luterani un tikai wina karata
nams ir katottizigs. Sawā ſinā tas pat ir kā kuriozumſ.
Waretu tapehž domat, ka ſaſchu karata nams pat tagad
buhtu ſpeeſts pahreet ew-lutertizibā, bet tas ſinams ne-
notiſs, jo ſaſchi tizibas leetās ir pazeetigi, kaut gan tagad
prinitſcha Maķſcha iſtureſchānās deht tee ſtipri faſchutuſchi.
Wahziju ſamehrā ar **Franziju** wiſpahri tura par na-
bāgu. Bet wahzu tautas bagatiba pehdejos gadu deſmitos
leeliſki wairojuſes. Pariſes awiſe „Matin“ Pariſes bud-
ſcheta referents Luijs Doſe eeweetojis rakſtu, kurā atſpehlo
pee franzuſcheem iſplatito aiſſpreedumumu, itkā Wahzija buhtu
nabaga ſeme, un ka Franzijai tadeht zaur winas leelaku
bagatibu eſot kahds pahſwars pahrlēezibu. Kā Wah-
zijas bagatiba pehdejos gadu deſmitos augufe, par to Doſe
paſneedſ dauds ſſaitkuſ, no kureem te peemineſim galwenafos.
Eedſihwotaju ſſaits 1880. g. bijis 45 milj. un 1910. g.
65 milj. Dgu produkzija 1880. g. bijuſe 53,471,000
tonnu un 1909. g. 217,434,000 tonnu. Dſelfs un teh-
rauda produkzija 1880. g. bijuſe 1,548,000 tonnu un
1908. g. 11,805,000 tonnu. Ahrejas tirdſneezibas bilanže
1880. g. bijuſe 5,712 milj. marku un 1900. g. 15,000
milj. marku. Tirdſneezibas ſlote 1880. g. bijuſe 216,000
tonnu un 1909. g. 2,350,000 tonnu. Dſelfszeka brutto
eenahkumi 1880. g. bijuſchi 886 milj. marku un 1908. g.
2420 milj. marku. Krahjafes noguldijumi 1880. g. bi-
juſchi 2614 milj. marku un 1910. g. 16,053 milj. marku.
Noguldijumi I. un II. ſchķiras bankās (kuru kapitāls ne
maſaks par 1 milj. marku) 1880. g. bijuſchi 813 milj.
marku un 1907. g. 7051 milj. marku. Un tā tahlat uſ wi-
ſeem ar mantas wairoſchānu ſakarā ſtahwoſcheem laukeem. —
Portugales jaunajai republikai pehž daudſu awiſchu
ſinam, draudot breeſmas, jo ſemē arween wairaf peene-
motees kuſtiba par labu monarchijai un Braganzas herzogs
tikai gaidot to brihdi, kad tas waretu uſſahpt uſ Portu-
gales trona. Ka Braganzas un warbuht wehl ziti herzogi
uſ to gaida tas tizams, bet ka portugalu tauta uſ to gai-
ditu, netizami. Gan portugalu tauta naw nekahda iſglih-
teta, bet til dauds ta nu gan droſchi ſinās, ka republika
preeſch wineem labaka par monarchiju. — Netizama ir
ari awiſchu ſina, it ka **Serbija** tagad gribetu ſahkt karu
ar **Auſtro-Ungariju**. Gerotſchu fabrikās ſerbi ſtrah-
dajot deenu un nakti, lai waretu ſagatawot wairaf muni-
zijas kara gadijumam. Eſot nodibinats fewiſchſ „nahwes
legions“, kuzam eſot jau 10,000 kareiwju. Serbiju karā
pabalſtiſchot Melnkalne. — Ar wiſu Melnkalnes pabalſtu
Serbija newar no kara ar Auſtriju ne domat, ja ta negrib
titt kā walſts pilnigi iſnihzinata. — **Kreteefchi** par leel-
walſtju konſutu brihdinajumeem neleekas ne ſinot, bet,
ſinadami, ka **Kretai** tā ka tā reiſ jateef peeweenotai pee

Greekijas, dara un isturas tā, itkā Kreta jau tagad peederetu Greekijai. — No **Egiptes** šino, ka jau kahdu nedēļu tur usturotees pee generalgubernatora Gorsta lords Ritschenerš. Runā, ka winaam usdots farihot **Sudana** 5000 wihru leelu ekspedizijas korpusu, ar kuru eenent **Darfuras** sultana walsti. — **Persijas** waldbiba fawā atbildē us angļu waldbibas rakstu no 17. (4.) dez. issafas, ka tagad teekt peeteekofchi gahdats par drofchibu un labrtibu Persijas deenwidos, kadeht prafa, atkaut paaugstinat muiitu pee Persijas juhras lihtscha par 10 prozenteem. — Par polizistu noschafschanu Hundiditschā teek faukti pee atbildibas 3 wihreeschi un 2 seewetes. Prahas isteeafschanu atlika us weenu nedēļu, lai wehl fawahktu mate-rialus. — **Japani** Tahlajos austrumos paleel weenmehrpahrdroschafi, to rahda usbrukums seemelamerikanu wizekonsulim Daknijā. Diwi japani un kahds kineetis, noturedami wizekonsulu par Kreewijas konsulu, eebrukufchi wina dshiwolki un peeprafschuschi no wina kreewu walodā, lai tas pilsehtu atstahjot. Wizekonsuls atbildeja tai paschā walodā, teikdams, ka pilsehtu us priwatkaufschu peeprafschumu neatstahjot. Sanehmufchi tahdu atbildi, eebruzeji sahla wizekonsulu fht un eewainoja to. Wainigee tifa gan driht ween apzeetinati. Otrā deenā pehz atentata, japanu weetejee augstafee eerehdni atwainojās par nepatihkamo gadijumu. — **Seemel-Amerikas Sawenotās Walstis** tagad ir 93 miljoni eedshiwotaju. No teem 78 miljoni ir balto un 11 miljoni melnajo jeb nehgeru. Bes tam ir wehl 300,000 indiani un 120,000 kineeschu un 80,000 japani. — Melnajo fhtis 100 gadu laikā ir trihskahrt wairojees. Stary pilsehtam wiswairat melno dshiwu Waschingtonā un Baltimorē. Leelakā data Amerikas Atlantijas flotes atrodas tagad Eiropas uhdenos, wiswairat Anglijas ostās. Scheem fugeem atgreeschotees us Ameriku, tishchot isdariti leeli manewri Atlantijas okeanā. Schoš kugus, kuras usstatis par usbruzeju eenaidneeku fagaibis admirala Stantonā eskadra, kura pastahw tikai no 5 brunu kreisereem un 3 masakeem kreisereem. Schajos manewros tad nu grib ispehtit, waj masaka eskadre spehi atturet leelata spehta usbrutumumu Amerikas Atlantijas peekrastei.

Berlinē, 30. (17.) dez. Wijoles mahfslineeks Jans Kubeliks nopirka wislabako Stradiwari wijoli par 120,000 marku.

— 31. (18.) dez. Keisars Wilhelms peenehma protektoratu zilweku glahbschanas beedribā, kurai par labu Kornedschijs dahwaja 5 miljoni marku. Scha kapitāla prozentes isleetos palihdshibas sneegschana glahbejeem waj wina gimenem, ja pee glahbschanas darbeem schee glahbeji paschi zeetufchi waj dabujufchi galu.

Ischifagā, 30. (17.) dez. Dselszefu maschinisti, kahdi 75,000 wihri, prafa algas paaugstinaschanu par 10 proz. — **El-Basā**, Teksasā, zaur dinamita eksplosiju kahdā raktumē apbehrti un dabuja galu 20 strahdneeki.

Meksikā, 30. (17.) dez. Waldbibas kara spehts eenehma Malpasu, dumpineeku galweno atbalsta punktu.

Pekingā, 31. (18.) dez. Ar keisaristu ukasu atraidits promisoriskā parlamenta luhgums deht bises atmeschanas un deht apgehrba reformeschanas.

Muhfu bildes.

Japreezajās, ka seewete eefaro weenu darba lauku pehz otra. Graynella Packer jdsje, pehz dshimuma angleete, ismahzijufes besdrahts telegrafschanu un peenehmuse weetu us amerikanu twaitona „Mohawk“, kufsch braukā stary Nujorku un Dschafsonwilu. Schi pirma besdrahts telegrafiste esot leela fhtistule un wehlat nodomajuse palikt par attrišt. Naudu, kuru wina nopelnischot tā telegrafiste,

ta nodomajuse isleetot fawai tahkat isglibtibai. — Jaunās automobila kamanas, kuras bildē redsamas, teek us preekschu fhtias ar 30 sirgu spehtu stipru dshineja spehtu. Winas peeder W. K. U. Leelknašam Kirilam Wladimirowitscham. — Kubeeschu Sawanas ostā preeksch 13 gadeem nogremdeja seemet-amerikanu kara fugi „Maine“. Tagad nu scho fugi ar leelām publem isdeweēs izelt is juhras dibena. Sihmejumā redsama leeliska eetaise, kas bija wajadšiga preeksch fuga iszelschanas. — Berlīnes panoptikā redsams tagad leelakais zilweks pasaulē — franzuis Josefs Durors, 26 gadu wezs. Bildē redsami milsenis Durors, widu normals zilweks un masakais ir ihstitis-prinzis Atonis.

Grahmatu galds.

Redakzijai peefuhtitas schahdas jaunās grahmatas:

Rigas Latw. Beedribas Derigu Grahmatu nodalās isdewunni:

Behla nestas lapas Dsejolu krahhjums no **J. Kaina** Isdewuse fomaditschabeedriba „Lauretajs“. 1911. Mafā 50 l. Speestis L. Grenzhala, senaf „Gutenberga“ tipografijā, Rigā, leelajā Winsterejas eelā Nr. 6.

Latweschu Isglibtibas beedribas Gada-Grahmato. Sinatnistu, literaristu un pedagogistu rakstu krahhjums II. Rigā, 1910. Bahla simejums un daschas winjetes no mahfslineeka G. Schkiltera. Drufats grahmatu un noschu drufatwā „Latwija“. Paulufchi eelā Nr. 15, eeja no Architektu eelas.

Nr. 219. Jaunības raksti. **Peteris Leelais.** Strahdneeks un zihnitajs us Kreewijas trona. Sarakstijis R. Klausinsch. Drufats „Latwijas“ drufatawā, Rigā, Paulufchi eelā Nr. 13. Mafā 35 kap.

Nr. 220. Jaunības raksti. **Pehrtonis un fibenis.** W. Lunfewscha. Rigā, 1910. Mafā 15 kap.

Nr. 3. **Zilweta nerwi, winu duhwe un normalās darbības.** Sarakstijis F. Buduls. Nr 55 simejumeem. Rigā, 1910. gadā. Mafā 30 kap.

Nr. 216. P. Melgunowa **Austrumu senatne.** Eewads wehsture. „Ex oriente lux“. Nr dauds simejumeem un karti. I. dala. Tulfojis ** Rigā, 1910.

Redaktors: Dr. philos. P. Sālits.

Ihpaschneeks un isdewejs: Dr. phil. Arnolds Plates.

Ch. Jürgensohn,

wihnu leeltirgotawa,

peebahwā

eekschsemes un ahrseemes wihnus,

kā ari konjaku „Royal“,

stipru wihnogu wihnu 50 k.

sekoschās filialēs:

Suworowa u. Dsirnawu eelu stuhri,

Belgawas fchofejā Nr. 12,

Ahgenskalnā, Wlescha eelā Nr. 4a,

Wetschal tunga namā,

Wohweru eelā Nr. 7, Wez-Rigas stubri.